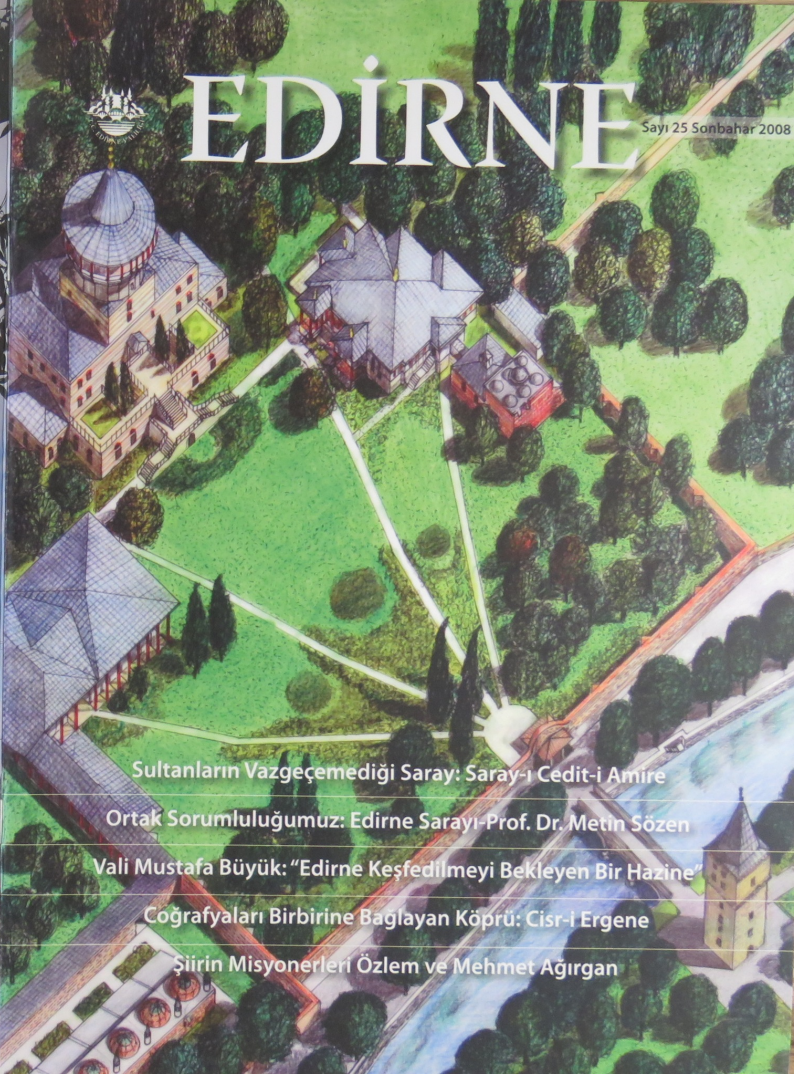

Adalet Kasrı

EDİRNE

Sayı 25 Sonbahar 2008

Sultanların Vazgeçemediği Saray: Saray-ı Cedit-i Amire

Ortak Sorumluluğumuz: Edirne Sarayı- Prof. Dr. Metin Sözen

Vali Mustafa Büyük: "Edirne Keşfedilmeyi Bekleyen Bir Hazine"

Coğrafyaları Birbirine Bağlayan Köprü: Cısr-ı Ergene

Şiirin Misyonerleri Özlem ve Mehmet Ağırgan

Türkçim

HAZIR DOĞAL ÇİM

Türkiye'nin Hazır Çimi İpsala'dan

Edirne İpsala'daki Çiftliğimizde profesyonelle üretilen ve hasat edilen, tamamen toprakta yetişen, yoğun, güçlü kökleriyle yaşayan canlı ve yemyeşil doğal bir halidir.

Doğanın yemyeşil çözüm rehberi

Yılın on iki ayı boyunca birkaç saat içinde bahçenize parkınıza veya sahanıza serilen canlı ve yemyeşil doğal bir halidir.

EOS rod
touch of nature

gaia sod
TOUCH OF NATURE

Şehit Muhtar Cad. No:17 K:6 Taksim / İstanbul Tel: 0212 235 59 53 - 54 Fax: 0212 250 32 09

www.turkcim.com turkcim@turkcim.com

member
TPI
ÜYESİDİR

EDİRNE

SONBAHAR 2008 SAYI 25

Gerçek bir 'kültür başkenti'..

Son dönemde, turizm sektöründen birçok kişiyi Edirne'de misafir ettik, gezdirdik. Kenti görenler, Edirne'yi yatırım hedefleri arasına almaktan geri kalmıyor. Edirne'nin, sinerji yaratacak şekilde, hedefine doğru hızla adım atacağı kanaatindeyiz. Yeni başlayan ortak inşaatları ve kenti ziyaret edenlerin bıraktığı izlenim bunun göstergesi..

Ancak, Selimiye'yi doğru dürüst ortaya çıkaramıyorsa, Meriç'imizi, köprülerimizi, sarayımızı etkili ve güçlü bir şekilde tantanlamıyorsa, Edirne'yi iyi kullanamıyoruz demektir. Edirne'nin o kadar çok turizm değeri, o kadar çok dinlenmeye değer hikayesi var ki, bunları ortaya çıkarabilirsek, büyük bir potansiyel olarak dünyanın önüne koyabilirsek, ciddi bir cazibe merkezi olacak.

Edirne, sahip olduğu uygarlık mirasıyla, gerçek anlamda 'Avrupa Kültür Başkenti' potansiyeline sahip bir şehir. Bunu proje olarak da gündeme getirdik. Özel yasa, plan ve yönetimle, kültür projelerinde Edirne'ye belirli bir statü kazandırarak, bu gizli hazineye ortaya çıkarabiliriz.

Bugün konsüllerimizle barış ve dostluk içerisinde işbirliğini geliştiriyoruz. Geçmişten gelen sınır kenti olmanın dezavantajını, bugün avantajına çevirmeliyiz. Biz burada kilselere çekinmiyoruz. Bulgaristan ve Yunanistan'da da aynı anlayış geliyor. Ortak kültür mirasını ayağa kaldırmamız her alanda işbirliğine model oluşturuyor. Başarılarımız bu anlayışla doğru orantılı olarak gelsecektir..

Mustafa Büyük
Edirne Valisi

1 Eğitimde, Sağlıkta,
Kültür ve Sanatta
Bir Marka
Trakya Üniversitesi
Prof. Dr. Enver Duran

8 Gözüm Gibi Kırkpınar
Sevcan Kalıpcından

10 Vali Mustafa Büyük:
"Edirne Keşfedilmeyi
Bekleyen Bir Hazine"

12 Bir Sultan, Bir Rüya,
Bir Medrese
ve Bir Cami
Mustafa Hatipler

15 Sultanların
Vazgeçemediği Saray:
Sarayı Cedit-i Âmir
Zeki Kar

20 Milletvekillerinden
Edirne Sarayı'na
Destek

21 Edirnekâri Sandıklar
Mehtap Cömert

22 Şiirin Misyonerleri
Özlem ve Mehmet
Ağırhan

23 Coğrafyaları Birbirine
Bağlayan Köprü:
Cisri-i Ergene

Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay: "Edirne'yi açık hava müzesi haline getireceğiz"

Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay, ağustos ayında Edirne'yi ziyaret etti. **Türksöy Ressamlar Birliği Buluşması Resim Sergisi kapanış resepsiyonuna katılmak üzere Edirne'ye gelen Bakan Günay, çeşitli gezilere katıldı ve incelemelerde bulundu.**

Öncelikle valıllığı ziyaret eden Günay, Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı görevini yürüten Kenan'de bir yıla yakın çalışan Vali Mustafa Büyük tarafından karşılandı. Bakan Günay "Vali Büyük, Edirne için çok büyük bir şans" dedi. Ressamlar buluşması için özellikle Edirne'yi seçtiklerini belirten Günay, Edirne'nin kültür ve turizm eçliğı adına önemli bir potansiyele sahip olduğunu ve bu mücevheri dünyanın tanınması gerektiğini dile getirdi.

Edirne Belediyesi'ni de ziyaret eden Bakan Günay, şehri gezerek kültür ve turizm alanındaki eksiklikleri gözlemledi. Edirne Sarayı'nı, Selimiye Meydanı'nı, tabyaları ve restorasyonu halen devam

eden köprüleri inceleyen Günay, "Edirne'miz tarihsel potansiyeli barındıran özel bir kent. Her yerde çok önemli tarihi yapılar olduğu gibi, önemli eksiklikler de var. Bu eksikliklerin bir anda giderilmesi mümkün değil. Acil olan işlere öncelik verilecek" dedi.

Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay, onarılmayı bekleyen tabyaların, Balkan Savaşları'nın 100. yılı olan 2012'de restore edileceği konusunda söz verdi. Bakan Günay, Edirne gezisi bitiminde yaptığı açıklamada, Edirne'yi eşsiz bir açık hava müzesi haline getirmek istediğini ve Edirne'nin kültür turizmi açısından önemli bir çekim merkezi olacağını dile getirdi.

TÜRKSOY ressamları Edirne'de buluştu

TÜRKSOY Ressamları 11. Buluşması'nın ev sahibi Edirne'di. Türk Kültür ve Sanatkarları Ortak Yürütme (TÜRKSOY), her yıl geleneksel olarak Türkiye Cumhuriyetler ve Balkan ülkelerinden gelen ressamları bir araya getiriyor. Ressamların buluşmasında yapılan resimlerle kültür alışverişisi geliştiriliyor.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı TÜRKSOY'un ressamlarının Edirne'deki buluşmasına Türk Cumhuriyetlerinin yanı sıra, TÜRKSOY üyesi olmayan Bulgaristan, Yunanistan, Arnavutluk, Kosova, Bosna-Hersek ve Karadağ'dan ressamlar da katıldı. 19 ressam, 15 gün süren bu etkinlik boyunca Devecihan Kültür Merkezi'ni atölye olarak kullandı. Vali Mustafa Büyük, Türksöy Genel Müdürü Firat Purtaş ve beraberindeki konuk ressamları ağırladı. Purtaş, bu

coğrafyayı ortak kültür coğrafyası olarak gördüklerini ifade ederek, "Sanatla insanları, edebiyatçıları, şairleri, tarihçileri, bilim adamlarını buluşturarak, kültür coğrafyamızdaki kardeşliğimizi, dostluğumuzu, akrabalığımızı güçlendirmeyi hedefliyoruz" dedi. Yapılan eserlerin, Edirne'nin tarihi mirasının, kültürel

dokusunun tanıtılmasına katkıda bulunacağı da dile getirildi. Ressamlar çalışma boyunca, Edirne'yi ve kendi ülkelerini anlatan resimler yaptılar. Tüm resimler, 21 Ağustos'ta düzenlenen resepsiyonda sergilendi. Edirne'de yapılan bu eserler için bir de katalog hazırlanacak.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan "Bölgedeki yatırımlar hızlanacak"

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, gezisinin ilk durağı olan Edirne Valiliği'nde, Vali Mustafa Büyük ve Maliye Bakanı Hamdi Sedefçiden kentlin sorunları hakkında bilgi aldı. Kemal Unakıtan, yapılacak 5 yıldızlı otellerin, OSB'deki yatırımları ve yeni barajların Edirne'nin cazibesini arttıracaklarını dile getirdi.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, gezi ve incelemelerde bulunmak üzere Eylül ayının ilk haftasında Edirne'ye geldi. Bakan Unakıtan, Organize Sanayi Bölgesi (OSB), Havsa-Keşan arasındaki duble yol çalışmalarını ve Çakmak barajı inşaatında incelemelerde bulundu.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, gezisinin ilk durağı olan Edirne Valiliği'nde, Vali Mustafa Büyük ve Maliye Bakanı Hamdi Sedefçiden kentlin sorunları hakkında bilgi aldı. Kemal Unakıtan, yapılacak 5 yıldızlı otellerin, OSB'deki yatırımları ve yeni barajların Edirne'nin cazibesini arttıracaklarını dile getirdi.

Maliye Bakanı, Edirne Serbest Mühasebeci Mali Müşavirler Odası'nın (ESMMMO) yeni hizmet binasının ve İleri Kimya Sanayi A.Ş.'nin Edirne Organize Sanayi Bölgesi'ndeki fabrikasının temel atma törenlerine de katıldı.

Temel atma töreninde konuşan Bakan Unakıtan, Edirne'de en büyük sorunun ısıtsız olduğuna değinerek, kentlin geçim kaynağı tarım olmakla birlikte OSB ile sanayileşmeyi arttıran birlecek kişiye istihdam yaratılacağını söyledi. Bakan Unakıtan inceleme gezisinin ikinci gününde Havsa ve

Enerji Bakanı Hilmi Güler: "Edirne'nin enerji kaynakları zengin"

EDİRNE ağustos ayının sonunda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler'i ağırladı. Risklari ve Edirne'de incelemelerde bulunan Bakan Güler, Edirne'de, ilin enerji kaynaklarını konu alan bir toplantı düzenledi.

Edirne'nin elektrik, doğalgaz ve madden gibi enerji kaynaklarındaki sorunların incelenmek amacıyla kente gelen Bakan Güler, dinleyicilere, Edirne'nin madden ve enerji kaynakları hakkında bilgiler verdi. Bakır, çinko, flor ve kömür

Uzunköprü ilçelerini ziyaret etti. Edirne-Uzunköprü arasındaki duble yol çalışmalarını yerinde inceleyen Kemal Unakıtan, yetkililere çalışmaların bir an önce bitirilmesi talimatı verdi.

Yol ve barajlarda inceleme

Yapımı devam eden Uzunköprü Çakmak ile Ipsala Hamzadere barajlarında da incelemelerde bulunan Unakıtan, DSI 11. Bölge Müdürü Yakup Başoğlundan bilgi aldı. Unakıtan, bölgenin sulama ihtiyacını karşılayacak ve enerji üretecek barajın tamamlanmasıyla pirinç üretiminin yüzde 13 oranında artacağını belirtti. Bakan Unakıtan, coraklaşan toprakların Çakmak Barajı'yla yeniden hayat bulacağını söyledi.

Ziyaret ettiği yerlerde yetkililer ve vatandaşlarla sohbet eden Maliye Bakanı Unakıtan, Edirne gezisinden memnun ayrıldığını ifade ederek, bölgedeki yatırımların hızlandırılması için gerekli girişimleri bulunacağını belirtti.

arıştırdan oldukça zengin madden kaynaklarına sahip olan Edirne'nin, güneş enerjisi ve rüzgar enerjisinden de yararlanabileceğini söyleyen Hilmi Güler, Saros bölgesinin rüzgar enerjisi için çok uygun olduğunu ifade etti.

Saros'da kurulacak rüzgar enerjisi santraliyle Keban Barajı'nın 2.5 katı elektrik üretebileceğini ifade eden Güler, özellikle yaz aylarında da güneş enerjisinden yararlanılabileceğini belirtti.

Yöresel lezzet şöleni: Trakya Ev Yemekleri Yarışması

647'nci Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası'nda düzenlenen, Trakya Ev Yemekleri Yarışması'nda, yöresel lezzetler yarıştı. İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından, Rüstempaşa Kervansarayı'nda bu yıl 17'ncisi düzenlenen yarışmada, 28 tatlı, 19 etli, 24 hamur işi olmak üzere toplam 71 yemek yarıştı.

Jüri üyelerinin seçim yapmakta zorlandığı Trakya Ev Yemekleri

Yarışmada, tatlılar kategorisinde, Nazan Kırca kaygana tatlısıyla birinci, Burcu Mercandan düğme tatlısıyla ikinci, Sengül Almadı paşa tatlısıyla üçüncü oldu.

Jüri, hamur işlerinde kabak dolmasıyla Çekir Toksun'un birinci, pırasa böreğiyle Gonül Çalık'ı ikinci, gömme kebapıyla Fatma Özdoğan'ı üçüncü seçti.

Etlî yemeklerdeyse, Rumeli kebapıyla Safiye Keza birinciliği, yaprak kebabi ve zıva yemeğiyle Kıymet Gizerler ikinciliği ve üçüncülüğü kazandı. Dereceye giren hanımlar, Vali Mustafa Büyük, Belediye Başkan Vekili Namık Kemal Dölenek ve Cumhurbaşkanı Başsavcısı İbrahim Ethem tarafından, keçe şeklinde plaklarla onurlandırıldı.

Yarışma birincisi Rumeli Kebabi

Edirne Valiliği Yunanistan'da Edirne'yi tanıttı

YUNANİSTAN'dan 6. Bulgaristan'dan 4 ve Türkiye'den ise Edirne olmak üzere 11 ilin valiliklerinin katılımıyla oluşturulan Sınır Valileri Sınır Ötesi İşbirliği Ağının, Turizmin Karşılıklı Geliştirilmesi Projesi kapsamında, Yunanistan'da fuar standları açılarak, tanıtım çalışmaları yapıldı.

11 ilin stand açılış, tanıtım faaliyetleri yapıldığı turizm projesinde, ilk olarak 5-6 Eylül tarihlerinde, Yunanistan'ın Orestida'da (Kumçiftliği) ve Komotini (Gümülcine) kentlerinde tanıtım çalışması yapıldı.

12 Eylül'de Kavala, 13 Eylül'de Xhanti (İskeçe), 19 Eylül'de Drama ve 20 Eylül'de Serres (Serez)'de yapılan tanıtım etkinliklerinde, kent meydanlarında akşam saatlerinde standlar kuruldu.

Tanıtım standlarında çeşitli sunumlar yapılarak, ziyaretçilere

tanıtım malzemeleri dağıtıldı. Edirne standında Kültür ve Turizm Müdürü İrfan Özcan ve Turizm Şube Müdürü Aşçı Ayınur Erbek ile birlikte İl Genel Meclis Başkan Vekili Mesut İdin ve Belediye Meclis Üyesi Hakan İnci ziyaretlere broşür dağıttı.

11 ilin tanıtım faaliyetinde bulunduğu etkinlikler dizisinin sonuncusu olan

Drama ve Serez aytağına, İskeçe Valisi Pavlidis, Evros Valisi Zambounidis, iye illerin valileri yardımcılığlarıyla birlikte, Edirne Vali Yardımcısı, Ali Deniz Şürmen de katıldı.

Sınır Valilikleri Sınır Ötesi İşbirliği Ağının

başkanlığını, Yunanistan İskeçe (Xhanti) Valisi Georgios Pavlidis, başkan yardımcılığını Bulgaristan Sımoyn Valisi Peter Fidanov ile birlikte Edirne Valisi Mustafa Büyük yapıyor.

Edirne'nin turizm heyeti Yunanistan'ın 6 kentinde yapılan tanıtım çalışmalarına katıldı.

Restore edilen Bulgar Kilisesi müze olarak açıldı

Edirne'nin Kırışhane semtindeki Aziz Konstantin ve Elena Kilisesi, Bulgaristan Başbakanı Sergey Stanishev ve Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay'ın katılımıyla açıldı.

Edirne'deki ikinci Bulgar Kilisesi, Aziz Konstantin ve Elena Kilisesi, Bulgar hükümeti tarafından yapılan restorasyonun ardından, 14 Eylül Pazar günü düzenlenen bir törenle açıldı. Bulgaristan Başbakanı Sergey Stanishev'in de katıldığı törene, Kültür ve Turizm Bakanı

Ertuğrul Günay ev sahipliği yaptı.

Müze olarak hizmet verecek kilisenin açılış törenine gelen, Bulgar Başbakan Stanishev'i, Bakan Günay, Edirne Valisi Mustafa Büyük, Edirne Belediye Başkanı Hamdi Sedefçi, milletvekilleri Rasim Çakır

ile Cemalettin Uslu karşıladı.

Kilisede yapılan ayine ve kutsama törenine katılan Bulgar Başbakan, tören ardından Bakan Günay ve Vali Büyük ile birlikte kilisenin bahçesine fidan dikti. Başbakan Stanishev, kilisenin açılışının iyi komşuluk ilişkilerinin simgesi olduğunu dile getirerek, "Zengin tarihi olan bölgenin tanınabilirliği. Çoğu zaman trajik olaylara tanık olunmuştur. Fakat tarih ilerleye daha iyi bakma vesilesidir. Mutluyum ki bugün Bulgaristan ve Türkiye Cumhuriyeti arasındaki ilişkiler, barış ve iyi komşuluk ilişkileri üzerine kuruludur" dedi.

Aziz Konstantin ve Elena Kilisesinin 140 yıllık bir tarihi ol-

Hürriyet Treni'nin yolculuğu Edirne'de son buldu

EDİRNE, ağustos ayında Hürriyet Gazetesi'nin 60. yıl etkinlikleri kapsamında Hürriyet Treni'ni karşıladı. Hürriyet Gazetesi ve Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları'nın girişimleriyle Tren Özgürlüktür' treni, 1 Temmuz'da Kars'tan başlayan yolculuğunu 14 Ağustos'ta Edirne'de tamamladı.

Kars'tan yola çıkan ve 42 kentü grayan Hürriyet Treni bu sehirlerde TCDD projeleri, tiyatro gösterileri ve kısa film gösterimleri yaptı. insan hakları ve aile içi şiddet konularında halkı bilgilendiren toplantılar düzenlendi.

Hürriyet Treni, Edirne İstasyonu'nda, davul zurna esli-

ğinde Kırkpınar pehlivanlarının güreşleri karşılandı. Edirne Valisi Mustafa Büyük, Edirne Belediye Başkan Vekili Namık Kemal Dölenek, Trakya Üniversitesi Rektör Vekili Prof. Dr. Beyhan Karayamandıoğlu, 648. Kırkpınar Ağası Seyfettin Selim ile çok sayıda vatandaşın katıldığı törenin ardından bulund. Hürriyet Treni tyatros ekibi, etkinlik kapsamında "Masal Masal İçinde" isimli oyun sergiledi.

Edirne Valisi Mustafa Büyük, trenin, hürriyet ve medeniyet sembolü olduğunu dile getirdi. Hürriyet Gazetesi yazarları, Emele Armutcu, Yalçın Bayar ve Vahap Munyar, Edirnelilerle vagon sohbeti yaptı. Etkinlik kapsamında,

Gece Yolcuları grubu, Selimie Meydanı'nda bir konser verdi. Hürriyet Treni, son istasyon olan Edirne Garı'ndan İstanbul'a denerken, geride bilinc, coşku ve sevinç bıraktı...

Kırkpınar'a Avrupa'dan ödül

AVRUPALI Seçkin Destimas-yonlar (EDEN) Projesi'nde Türkiye birincisi olan Kırkpınar, ödülünü Fransanın Bordeaux kentinde düzenlenen törende aldı.

Avrupa Komisyonu tarafından

Turizm ve Somut Olmayan Kültürel Miras'ı adıyla düzenlenen yarışmaya, Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ile katılan Edirne Belediyesi Türkiye birinciliğini elde etmişti.

Edirne Belediyesi adına, Başkan Vekili Namık Kemal Dölenek, ödülü Avrupa Komisyonu Başkan Vekili Günter Verheugen'in elinden aldı. Fransada 17-19 Eylül tarihlerinde düzenlenen Avrupa Turizm Forumu etkinliklerine, 20 ülke temsilcileri birliktir. Edirne'den Başkan Vekili Dölenek'le birlikte, Kırkpınar Ağası Seyyettin Ölm, baspehivhan Recep Kara, Selman Aynur ve belediye AB ilişkileri sorumlusu Mesude Şenol da katıldı.

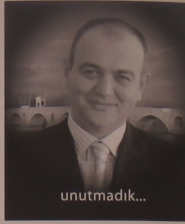
ÖSS ve OKS başarıları ödüllendirildi

2008 Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) ve Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS) sonucunda başarılı olan öğrenciler, Edirne Valtığı tarafından ödüllendirildi. ÖSS ve OKS'de Türkiye'de ilk 1000'üncü sırada olan öğrencilere, başarı belgesi, çevrek alın ve kitap armağanı ödüllü. Telekom İT Müdürlüğü de öğrencilere telsiz telefon hediye etti.

Edirne'nin ÖSS ve OKS'de yakaladığı başarılar son beş yıldır artarak devam ediyor. Bu yıl Kazanılan OKS Türkiye üçüncülüğü, Edirne'nin gurur kaynağı oldu. ÖSS'de ise, sözde Türkiye 25'inci sıraya, sayısalda Türkiye 31'inci ve eşit ağırlıkta Türkiye 37'ncisi

Edirne'den çıktı. Başarılı öğrenciler ve basarada pay sahibi olan okullu yetiştiriciler, İT Milli Eğitim Müdürlüğü'nün ağustos ayında düzenlediği bir törende ödüllendirildi.

DSİ Yazlık Bahçesi'nde düzenlenen törende, Edirne Valisi Mustafa Bayrak, milliyetvekili Necdet Bodak, Trakya Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Enver Duran, Milli Eğitim Müdürü İdris Feridat Dinmiken, Telekom İT Müdürlüğü Kadir Korkmaz, DSİ 11. Bölge Müdürü Yakup Başoğlu katıldı. Vali Mustafa Bayrak, Edirne'nin eğitim açısından iyi durumda olduğunu, ancak daha büyük başarılarla ulaşmak için her birine üzerine düşen görevi yerine getirmesi gerektiğini söyledi.

unutmadık...

Vali Fahri Yücel unutulmadı

EDİRNE'de 2000-2004 yılları arasında görev yapan ve yakalandığı amansız hastalık sonucu genç yaşta yaşama veda eden Vali Fahri Yücel, ölümünün dördüncü yılında, Devleçhan Kültür Merkezi'nde düzenlenen resmi bir törenle anıldı.

Vali Mustafa Büyük'ün talimatıyla düzenlenen törende, Yücel'in kişiliği ve Edirne'de yaptığı hizmetler, projeksiyon gösterisi ve konuşmalarla dile getirildi. Anma törenine, Vali Büyük, Vali Yücel'in eşi Perihan Yücel, ÇEKÜL Vakfı Başkanı Prof. Dr. Metin Sozen ve vatandaşlar katıldı.

Törende yaptığı konuşmada, Mülkiyede Vali Yücel'e sınıf arkadaş olduğu için gurur duyduğunu ifade eden Edirne Valisi Mustafa Bayrak, Yücel'in başlattığı başarılı çalışmalarını tamamlama çağını söyledi. Sultan II. Bayezit Külliyesi Sağlık Müzesi Müdürü Enver Şengül'ün hazırladığı projeksiyon gösterisinin ardından, Metin Sozen, Perihan Yücel ile Edirneliler adına araştırmacı yazar Oral Onur birer konuşma yaptılar.

Eğitimde, sağlıkta, kültür ve sanatta bir marka:

Trakya Üniversitesi

Prof. Dr. Enver Duran
Trakya Üniversitesi Rektörü

Kuruluşunun 26. yılını kutlayan Balkanlar ve Avrupa'da donuk vizü ile 21. yüzyılın ihtiyacı olan çağdaş projelere geleceğe köprü kuran Trakya Üniversitesi'nin dört yıllık görev süresiminde eğitime, sağlığa, kültür ve sanatta markalaştırmış olmanın gururunu yaşıyoruz.

Trakya Üniversitesi öğrencileri, akademik ve idari personeli ile büyük bir ailedir. Edirne ve bölge halkıyla her zaman bütünleşmiş olan bu ailede, hep birlikte sinerji içerisinde daha çok çalışacağız.

Üniversite olarak birinci görevimiz, eğitimidir. Eğitim, uygulama ve hizmette kaliteyi birinci planda tutan, akademik ve profesyonel eğitimi, "yaşam boyu öğrenimi" esas alan, değişen çağa ve koşullara göre sürekli olarak kendisini yenileyebilen, gençlerin yeteneklerini keşfetmelerine olanak sağlayan Trakya Üniversitesi, gelecekte de başarılı olacaktır.

21. yüzyıl bilgi çağında yaşanan hızlı değişimleri karşısında üniversitemizin amacı; kendisini tanımak ve tanıtmak, AB eğitimi tanımak ve önemlisini kendi eğitim sistemini öz varlıklarını koruyarak AB standardına ulaştırmaaktır.

Trakya Üniversitesi olarak önümüzdeki süreçte eğitimi yaygınlaştırmayı, yani daha fazla sayıda öğrenciye daha geniş bir yaş grubuna eğitim veremeyi hedeflemekteyiz. Bölgeimizin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak ders programlarını içeriğini ve çeşitliliğini arttırmak, böylelikle bölgesel ve ulusal kalkınmaya daha fazla katkı bulunmak, uygulamaya dönük eğitime ve yabancı dil eğitime ağırlık vererek mezunlarımızın iş bulma kolaylığı sağlamak, üniversitemizin diğer hedefleri arasındadır.

Önemli yatırımın insana yapılan yatırımdır olduğu anlayışı ile Uzakta Eğitim Merkezi, Teknopark, Balkan Kongre Merkezi ve Balkan Dilleri Bölümü projelerini hayata geçiren üniversitemiz, yal-

nıza kentimizin ve bölgemizin değil, tüm Türkiye'nin beğenikliliğini göz önünde bulundurarak "Marka Üniversite" kimliği ile faaliyetlerini gerçekleştirilmeye devam edecektir.

Üniversitemizde Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin kurulması yönündeki karar, 7 Eylül 2008 tarihinde resmi gazetedeki yayımla ve çalışmalara başlandı. Trakya Üniversitesi'nde uzaktan eğitim yoluyla eğitim ve öğretimünce Sağlık Yükseköğretimi "Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama" ön lisans programı da 2008-2009 Akademik Yılı için 250 öğrencinin kaydının gerçekleştirilmesi ile birlikte etesah oldu. "Yaşam boyu öğrenim" esas alındığı uzaktan eğitimde dört yıl içinde öğrenci sayısını 6000'e çıkarmayı hedefleyen üniversitemiz, işletme programı ile uzaktan eğitimi yeni bir adım daha atmayı planlamaktadır.

Geçtiğimiz dönemde hedeflediğimiz projeleri gerçekleştirdik. 2008 yılı sonu itibarı ile de büyük bir kısmını tamamlanacaktır. Balkan Kongre Merkezi'nin birinci bölümü 15 Aralık 2008 tarihinde, ikinci bölümünü de yine çok kısa bir süre içerisinde tamamlamayı hedefliyoruz. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ek derslik binası inşaatında da 2008 yıl sonunda tamamlanmayı düşünüyoruz. Yeni Eğitim Fakültesi yeni binasının ve Yen Fedebyat Fakültesi ek derslik binasının inşaatına da kısa süre içerisinde başlanacaktır. Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin de bina inşaatına bu yıl içinde başlanmayı düşünüyoruz.

Trakya Teknopark'ın kurulum aşaması tamamlandı, büyük oranda da talep var. Bu talepleri değerlendiriyoruz. Balkan Dilleri'nde eğitim gören öğrencilerimiz, artık pratik eğitime geçmeye başladı. Balkanlar'da işbirliği protokolümüz bulunan üniversitelerle gidip eğitimlerine katkıda bulunuyorlar. Yeni dönemde Romence ve Rusca ana bilim dallarında hayata geçirmek öncelikli çalışmalarımız arasındadır.

Bunun yanı sıra Trakya Üniver-

sitesi Hastanesi'nde de büyük bir değişim ve revizyon gerçekleştirildi. Çünkü bizim için hizmet sektörü de en az eğitim sektörü kadar önemlidir. Hizmet sektörümüzde de bölge halkının yanında yer almaya devam edeceğiz.

Balkan ülkelerinin üniversiteleriyle ve Avrupa'daki üniversitelerle işbirliği ilişkilerini güçlendirmeye devam edecek olan üniversitemiz, Balkan Enstitüsü'nün kurulması yönünde haziran ayından itibaren çalışmalarını hızla sürdürecektir.

Dünyada 15 bin üniversite üzerinde yapılan bir araştırmaya göre; dünya genelinde ilk 4 bin üniversite arasında girer, 43 devlet üniversitesi arasında 20. sırada yerini alan Trakya Üniversitesi; deneyimli, seçkin ve dinamik öğretim kadrosu ile Batı'ya entegre olma yönünde adım atarak, başarılı mezunlarını, Trakya Üniversitesi'ne sağladığı katkı ile de akademik platformda ayrı bir yer almaya devam edecektir.

Trakya Üniversitesi her zaman, cumhuriyetin kazanımlarından, Atatürk ilke ve devrimlerinden, "Sosyal Hukuk Devleti" ilkesinden, demokrasiden, çağdaşlıktan, laiklikten, "Tek Dil, Tek Vatandaş, Tek Bayrak" ülkesi doğrultusunda ülkemizin bağımsızlığında, birlik ve bütünlüğünde bütünlüğünde yana taraflı olmuştur. Üniversitemizin izlediği yol, cumhuriyet ve aydınlama yoludur. Trakya Üniversitesi olarak; her zaman çağdaş ve demokratik, yurttaşlık bilimine sahip, üretken, yaratan, katılmalı, eleştirel düşünme becerisine sahip, bireysel farklılıklara, insan haklarına, çevreye ve kültürel değerlere saygılı bireyler yetiştirmeye devam edeceğiz □

Gözüm Gibi Kırkpınar

Tarihi buluşmanın 647'ncisi de geride kaldı.

Ata sporumuzun 647'nci yıl dönümü için Edirne Sarayı'ya Er Meydanı'nda terini aktan, kardeşliği, dostluğu, gücünü ortaya koyan her yaştan pehlivanı, bir sonraki yıl karşılamak üzere uğurladık. Ordu Ünyeli Recep Karanın Türkiye Şampiyonluğunu ilan ettiği tarihi çayırın tanıklık ettiği güzellikleri ve yaşanan heyecanı anlatmak kaldı geriye...

Yağlı güreşin olimpiyatı bir Kırkpınar'dan sonra daha, Kırkpınar tutkunu insanların yüreklerindeki bağlılığı ve coşkuyu başka

647. TARİHİ KIRKPINAR YAĞLI GÜREŞLERİ

yüreklere akıtmaya, bu bağlılığı ortak etmeye, tüyleri diken diken eden karşılaşmanın 648'ncisine davet etmeye, "Türk'ün gücü işte bu" dedirten tarihi geleneğin ününü dünyaya yayması için devlet büyüklerine seslenmeye, her yaştan insana da bu coşkuyu aşılamaya geldi sıra...

Bizler, yigİtlerin harman olduğu çayırın kokusunu unutamadan onlar, güreş güreş doladı bile. Biz, 647'nci Kırkpınar'ı anlatırken, onlar, yağlı güreşin olimpiyatı Kırkpınar provalarının çeyreğini çoktan geride bıraktı. Binlerce yigİdin evinde, haziran sonuna kadar yaşanan heyecan ortak olduğu, er meydanının kucakladığı pehlivanlar arasında yer alan minikler de umut verdi, gelecek yıllardaki Kırkpınar'ları için.

Boyunu yutan koca otluklar içinde "Çekirge gibi dedirten" peşrev çeken minikler, Başpehlivanlık güreşleri kadar heyecanlı ve büyüklerine göğüs kabartan, geleceğin efsaneleri olarak yine çıktı çaya...

Benim için bir tutkudur Kırkpınar, adını bile duyduğumda içimdeki kıpırtı, heyecanı bu satırlarda paylaşmak çok güç. "Yağlı güreş" deyince o sporun öncelikle

647. Kırkpınar'ın şeref kürsüsü:

- 1-Recep Kara
- 2-Ekrem Yavuz
- 3-Osman Aynur-Yüksel Kalay

Yazı: Sevcan Kalıpçından

ata sporumuz olduğunu hatırlamak gerek. Kalemim ucundan dokülemek kelimele yazmama da yardımcı olamayan bir heyecanla, binin üzerinde pehlivanın üç günlük tek adresi olan er meydanının içinde ve dışında yaşanan güzellikleri görmek gerek. Zor mücadeleyi göz görmeli, burun çayırın kokusunu duymalı, yürek o buluşmanın adresinde heyecanlı olmalı.

Kelimelerle büyüsunü, güzelliğini, anlamını bozmaktan ürktüğüm kadar önemlidi Kırkpınar. Çimenin, yağlı kucakladığı, güneş ışınlarının yigİtlerin sırtına yansıdığı o hebetli tarihi mekandaki ahenge, davul zurna seslerinin karıştığı yerdir Kırkpınar. Yağsından bezcinsiz, hakemine, manileri ve güzel sözleriyle er meydanının tercümanı olan cazgırlardan diğerlerine heyecanlı, tatlı telaş ve yorgunluğun harman olduğu yerdir Kırkpınar.

Yaz kış antrenman yapan, "prova" dedikleri pıvasa güreşlerinde boy gösteren başpehlivanların "Her sey büyük gün için" dediği Kırkpınar yağlı güreşlerinin son iki günü, sessiz bir bekleyiş başlar "Başlar için. Edirne'ye gelip güreş saatine kadar dinlenmeye çekilen başpehlivanlar, tüm yıl boyunca emeklerinin karşılığını almak için dua eder. Konakladığı oteldeki arkadaşlarıyla gülüp şakalsanların, çayırda vakit geldiğinde yüreklerindeki heyecan gözlerine yansır.

Kimi kurasını beklerken çöküp kaldığı çayırda sohbet başlar, kimi de eli kuspentine susmayı tercih eder. Flaşlar patladıkça objektife bakan gözlerinden adeta heyecan fışkırtır. Koca bir yıl kilometreler katetip sayısını hatırlayamadığı güreşler film seridi gibi gözlerinin önünden kayıp denedi yigİtlerini, hayalini kurduğu altın kemer hedefiyle kiminin içinden, kiminin de dudaklarından dökülmeye başlar dualar...

Finale uzanan iki günlük maratona boyunca, her boylan pehlivanın galibiyet sevinci ile yeni düşenin hüznü, karışır çayrlara. Kimi zaman sakatlıklar, yaralanmalar da şanssızlık getirir; alır götürür bir yıllık emeği bir anda. Galip gelen miniklerin "Zafer benim" dercesine sırcayışları aferin alkışlarını alırken, yeni düşenin gözyaşlarını da akıp gider, yağlı hasret gideren çayra.

Kentin ey sahipleriymiş gibi sabahın erken saatlerinde uykuya mola verip er meydanının yolunu tutan güreşverler, bu yıl da ki-

metrelerce öteden kalkıp geldi. Nerede yatacağını, ne yiyeceğini düşünmeden Kırkpınar tutkusıyla tuttu Edirne'nin yolunu. Erzurum'dan Tokat'a, Balıkesir'den Karamürşel'e, Lalapaşadan Antalya'ya çayır çayır doluşarak bir yıl boyunca Kırkpınar'ın provasını yapan her boylan pehlivan, birincilik umuduyla ayak bastı yine Sarayı'ya Er Meydanı'na.

Ününü ülke sınırları dışına taşıyan Kırkpınar'ın yaşayan efsanesi büyük usta Ahmet Taştı, yine sırtını yere değdirmeden Kel Alço'nun rekorunu kırmaya doğru yol alırken, şampiyonluğu Recep Karaya kaptıran her biri ayrı bir değer başpehlivanlar da birincilik hedefini 648'nci buluşmaya etlediler. Altın kemerin ebedi sahibi olmaya aday başpehlivanlar gibi başa güreşmek hayali ve arzusuyla her yıl çayıra gelen boy pehlivan da kürsü için yarıştı...

Kazanmaktan önce er meydanı ile buluştukları için dualar eden başpehlivanlar, Kırkpınar sonrası "Edirne" adını duyduklarında "Tüylerimiz diken diken oluyor.

Bu nasıl bir duygudur?" diyerek, cevabını bulamadıkları bir soruyu soruyorlar.

Yigİtlerin Kırkpınar'a ve sevgilerinin bambaşka olduğunu duymak ve bilmek ise apayrı bir güzellik. Basından aşağı boşaltıldığı suyun buhar olup uçtuğu çayırda, gölgede dahi bunaltan, saçların dibini yıka-yacak kadar terleten yakıcı sıcağa meydan okuyan yigİtlerin, her biri ayrı bir değer. Tribünlerdeki binlerce güreşsever heyecan ve coşkun dev korosunu oluştururken, şampiyonluğu yakalamaya umudunda gelen yolda bunaltıcı yigİtler de bir yıllık mücadele yolunun sonu Kırkpınar Er Meydanı'nda, hirsına dayanarak ya galip ya da mağlup...

Ben de gözüm gibi baktığımda Kırkpınar'dan gerive kalanları, üne üne uzak kalmış olanların yüreğine akıtmak için yazdım bu satırları. Unutmayın, 648'nci buluşma için bekliyor yigİtleri, emeğin harman olduğu er meydanı. □

Fotoğraflar: Behçet Günalan

EDİRNE VALİSİ MUSTAFA BÜYÜK:

Edirne Keşfedilmeyi Bekleyen Bir Hazine

Dört ay önce göreve başlayan Edirne Valisi Mustafa Büyük, öncelikli gündemi kültür ve turizm başlıklarıyla öne çıkan Edirne'de, 'kültür ve turizm'den geliyor olmasıyla dikkatleri çekti. Vali Büyük, kentın vizyonu, turizm projeleri ve çalışmaları hakkında Edirne Dergisinin sorularını yanıtladı...

-Edirne'yi nasıl buldunuz, kentın vizyonunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Edirne günümüzdeki imajını tarihi referans vererek oluşturdu. Tarih, kültür, sanat, turizm, tarım, sınır kenti olması ile akla gelen kavramlar. Selimiyeyle Kirkpınar'ıyla, geçmişten günümüze uzanan büyük değerlerin oluşturduğu bir kent. Ama Edirne, aynı zamanda çağdaş bir yüzü olan, günümüzde rahat, huzurlu, sükun içinde yaşanabilen bir kent. Bunu en çok da İstanbul'dan Edirne'ye geldiğinizde hissediyorsunuz.

Biz, Edirne'nin kimliğinde öne çıkan kültür ve turizm şehri imajını pekiştirme cabası içinde olacağız. Yurt içinde ve yurt dışında kenti tanıtmaya çalışıyoruz. Ama doğru tanıtımın birinci şartı, gezilip görülmeye değer iyi bir varlığa sahip olmanız ve derli toplu hizmet verebilmenizdir.

Edirne'nin tarihi bir başkent, müze kent, açık hava müzesi gibi özelliği var. Aynı zamanda Ege Denizi ve Saros'u var. Ama Edirne deyince, deniz hiç akla gelmiyor. Bu iki bölgeyi birbirine karıştırmadan, turizmin geliştirilmesi şart.

-Bu iki bölgeyi, turizm açısından zenginlik mi, yoksa imaj açısından bir karmaza olarak mı görüyorsunuz?

Zenginlik olmakla birlikte, karşılıklı da meydan verememek gerekiyor. Edirne'nin denizini 'Saros' ismiyle öne çıkarıp, Edirne merkezyle ayrı destinasyonlar

olarak dünyaya sunmamız gerekir. Hem açık hava müzesi hem Enez, Kesan, Yayla sahil şeridi olarak birliktelik sağlamak zor. Biz diyoruz ki, "Saros'u müstakil bir değer olarak sunalım. Edirne'nin merkezini de 'Edirne' olarak ayrı tanıtalım."

Edirne'de kültür ve turizm varlığı açısından tanıtılmaya hak eden çok büyük bir kapasite var. Böyle bir strateji izlemezseniz, hepsini birden tanıtamazsınız ve bu kapasiteyi heba edersiniz. Bir açık hava müzesi kimliği olan bu şehrin tamamı gezilip görülmeye değer. Selimiye başta olmak üzere, Kirkpınar'ıyla, şehrin içinden geçen nehirleriyle, yeme içme mekanlarıyla, alışveriş ve eğlence imkanlarıyla birlikte değerlendirip, Edirne'yi tanıtmaya gayretli içinde olacağız.

Orneğin, Selimiye başlı başına büyük bir varlık. Selimiye'nin 'alan yönetimi' çalışması devam ediyor. Biliyorsunuz, dünya kültür mirası aday listesinde bulunuyor. Adaylık konusunda ve sonrasında üzerimize düşen görevleri yapmak ve Selimiye'yi adına yarışır bir şekilde dünyaya tanıtmak için, gerek belediye gerekse de merkezi idareyle, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile birlikte çalışmalarımız devam ediyor.

-Temel hizmetlerin genel durumunu kısaca değerlendirir misiniz?

Edirne sağlık, asayiş, eğitim konularında çok sıkırtıyı duruma aldı. Sınır kapımız olmasına

rağmen güvenlik ve asayiş konularında oldukça iyi. Sağlıkta iyi bir durumdayız, eğitime başarılı çalışmalar yapıyor ve Türkiye çapında dereceler alıyoruz. Öğrenci yurdu ve engellilere yönelik özel eğitim konularında eksikliklerimiz var. Daha iyi noktaya gelmek için caba gösteriyoruz. Üniversitemizin olması da büyük avantaj. Üniversitemizden her kesim ve sektör yararlanıyor.

Ote yandan tarım şehri ol-mamız bakımından da çok seyler yapılmalı. Tarımda istihdam sorunu-muz var. OSB çerçevesinde bu konuda adım atılıyor.

Kültür projelerinde Edirne'yi belirli bir statüye getirerek, iç ve dış dinamikleri birleştirip imkanlar sağlayarak, bu hazineyi ortaya çıkara-bilmeliyiz.

-Kent göç almaya devam ediyor, tarımda temel sorunlar neler, istihdam oranının nedenleri ni belirlediniz mi?

Tarım kesimindeki nüfusunuz ve elde edilen gelir oranları ülke ortalamalarından üzerindedir. Dünyanın her yerinde tarım kesiminde güzli işsizlik var. Bunlar zamanla iş, eğitim, sağlık gibi sebeplerle kente göç ediyorlar. Edirne merkez başta olmak üzere, şehre yönelik var. Tarım kesiminde sulama imkanı ve verimliliği artırma çalışmaları olmalıdır, bu yöneltiş devam edecektir.

Bu nedenle şehirde iş ve eğitim alanlarında çalışma yapmak gerekli. Sanayi alanında belli yatırımları önünü açma gayretimiz var. Öncelikli hassasiyetimiz, bu bölgeye

zarar veremeyecek, çevreye duyarlı, tarımın yansması olan sanayiye geliştirmek, iş ve emek yoğunluğu olan alanlardaki yatırımları destek-lemek.

Bütün bu faktörler göz önüne alınınca; Edirne, çevresine liderlik yapan, tarihteki konumu doğrultusunda Balkanlar'da hitap eden, kültürel, sanatta, tarımda, turizmde ciddi gelirler elde eden bir cazibe merkezi haline gelmeli. Göreve geldiğimizden bugüne, aldığımız bilgi ve talepler ile kamuoyunun beklentisi de bu yönde.

-Turizmden geliyor olmanız Edirne için büyük bir şans olarak değerlendiriliyor. Bu avantaj kente nasıl yansıtacak?

2002 Aralık'ından beri Turizm Bakanlığı'nda, sonrasında Kültür ve Turizm Bakanlığında müsteşar yardımcısı olarak görev yaptım. Ankara'da sektörün tüm aktörlerini tanıma fırsatı buldum. Sektörün işleyişini biliyorum. Bunun da, Edirne'ye mutlaka katkıda bulunabileceğimi düşünüyordum. Benimle birlikte, Ankara'daki bürokrasi çeyre de Edirne'ye yönelik projeler oluşturulmaya başladı.

Turizm sektöründen birçok kişiyi Edirne'de misafir ettim, gezdirdim. Bu kişiler Edirne'yi turizm hedefleri arasına aldı. Yeni başla-yan otel inşaatları var. Sinerji yaratacak şekilde, Edirne'nin hedefinin bu yönde doğru çevreleceği kanaatindeyim. Bunun isaretlerini de son dönemdeki ziyaretlerimizde görüyoruz. >

-Edirne'nin tanıtım çalışmalarını yeterli buluyor musunuz? Ne tür uygulamalar gündeme getirilebilir?

Tanınım çeşitli türleri var. Önce, Edirne'yle ilgili imaj algılamasını düzeltmemiz gerekli. İmajla ilgili tereddüt olmamalı. Seyahat gerekçeleri içinde, rahatlık ve güvenlik mutlaka olmalı. Edirne, 'serhat kenti' olması dolayısıyla geçmişten gelen bir tereddüdü içinde taşıdık hep. Ama artık bu durum ortadan kalktı. Türkiye'nin en güvenilir kentlerinden biri Edirne.

Bugün komşularımızla barış ve dostluk içindeyiz. Bulgar Kilisesi'nin açılışı için Edirne'ye 3 bin yabancı geldi. Bu büyük bir rakam. Geçmişten gelen sınır kenti olmanın dezavantajını, bugün avantaj haline çevirmeliyiz. Bu imajı düzelttiğimiz zaman, doğru tanıtımla kendimizi ifade edebiliriz. Biz Edirne'de artık kılıscı acıkmaktan çekinmiyoruz. Aynı anlayış Bulgaristan ve Yunanistan'da da hayat buluyor. Ortak kültür mirasını ayağa kaldırarak işbirliğini geliştiriyoruz. Ayrıca ticaret de yapılıyor, hizmet sektöründe de çalışıyoruz. Başarılarımız, bu anlayışla doğru orantılı gelişecektir.

-Edirne konakları, tabyalar, köprüler... Koruma projeleri devam edecek mi, kısa vadeli planlarınızdan söz eder misiniz?

Daha önce başarılı çalışmalar yapmış olan arkadaşlarımızın, meslektaşlarımızın projelerini yürüteceğiz. Rahmetli vali, sınıf arkadaşım Fahri Yücel'in başlatmış olduğu güzel çalışmaları, eserleri, doğru fonksiyonlar kazandırarak, doğru amaçlarla kullanılmasını sağlayarak, ayakta tutmaya ve gelecek nesillere aktarmaya gay-

ret edeceğiz. Yine, Nüsrat Bey'in köprüleriyle ilgili çalışmalarını bir an önce sonuçlandıracağız.

Bu çalışmaların doğru yürütmesi için titizlikle, bizzat kendim takip ediyorum. Bu anlamda Edirne'de bir konsensus da oluşmuş. Edirne'nin misyonu, vizyonu dengiği zaman kimsede tereddüt yok, herkes benzer şeyler söylüyor, biz de gelecektek daha umutluyuz.

"Edirne, 'serhat kenti' olması dolayısıyla geçmişten gelen bir tereddüdü içinde taşıdı hep. Ama artık bu durum ortadan kalktı. Türkiye'nin en güvenilir kentlerinden biri Edirne."

VALİ BÜYÜK'ÜN PROJELERİ

Hıdırlık Tabyası

Balkan Harbi bizim için hizmet, hüznün demek. Birçok şeyi bir arada yaşadığımız bu tarihi; iyi bilmemiz, çocuklarımıza anlatmamız ve ondan arada kalan hatıraları da yaşatmamız gerekir. Karargahı komutanımız Hıdırlık Tabya'nın projesine çıkıyoruz. Tabya çok geniş bir alan. Nihai hedefimiz, Balkan Harbi'nin 100. yıldönümü olan 2012. Çanakakaledeki gibi benzer bir şekilde, orayı herkesin görmek istediği bir yer haline getireceğiz. Balkan Harbi'nde Edirne'de yaşananları, bizim için asla unutulacak şeyler değildir, aksine iftihar edeceğimiz bir müdafaa yaşanmıştır orada... Tarih canlandırıldığı böyle mekânlar, tarih bilincini geliştiren en büyük ders niteliğindedir.

Edirne Konakları

Elimizdeki konakların, konaklama tesisi veya yeme-içme mekânı olarak kullanılmasını için arada bulunacağız. Bunların sarnımlarını hazırlayıp, bu amaçlarla kullanılabilir hale getirmesini sağlayacağız. Yeni yapılacak restorasyonlarda, fonksiyonu önceden belirleyip, buna uygun çalışma yapacağız.

**Söyleşi: Y. Tümay Soybay-Zeki Kar
Fotoğraf: Zeki Kar**

Aksi takdirde, restore edip, kapısını kilitlediğimiz yerleri koruyamıyoruz. Restore edilen mekânı içinde yaşanır halde tutabilmeliyiz. Tesrifini yaparak, kahve içilebilen, istirahat edilebilen, yeme-içme mekânları haline getirmeliyiz. Yeni bina yapmak yerine, eski binaları aslına uygun olarak onarıp, günün ihtiyaçlarını karşılayacak hale getirmeliyiz. Konaklar bu amaçla kullanılabilir mi olur. Koruma denmesini iyi sağlayarak netice almaya çalışacağız. Edirne, üzerinde çok çalışmamız gereken bir şehir.

Edirne Sarayı

Edirne Sarayı, Edirne'nin simgelerinden birisi. Piyatiblik yapmış bir şehirdir, turistlere mutlaka sarayı da göstermemiz lazım. Edirne Sarayı, 100 yıl öncesine kadar ayakta olan, fotoğrafları, rölişeleri elimizde olan bir yapılar topluluğu. TBMM Başkanımız Edirne'ye geldiğinde kendisine bu konuyu götürdük. Sarayın iyilişi konusunda bize destek sözü verdi. Sarayı ihya edip, fonksiyonlandırarak, tesis, müze, yeme-içme mekânları ve çeşitli maksatlarla kullanılan bir yer haline getireceğiz □

Bir Sultan, Bir Rüya, Bir Medrese ve Bir Cami...

Mustafa Hatipoğlu

Biz onu, İstanbul'un fethini gerçekleştiremediği, fethin hasretini yaşadığı günlerden biliyoruz. Biz onu, Hacı Bayram Veli Hazretleri'nin Ankara'dan Edirne'ye davet edip, fethin müdesirnesi peşinde olduğu zamanlardan biliyoruz. Biz onu, oğlu dünyaya geldiğinde dair müjdesi aldığında; "Allaha hamd olsun ki, ravza-i Murad'da bir gül-i Muhammedi actı" diye söylediği şirden biliyoruz.

Biz onu, saltanat kavgasının kuru bir kavgaya olduğu düşüncesiyile ve sırf fethin müjdesidir diye yaptırım çıkulduğuna aldirmanın oğlunu bir an önce saltanata çıkararak ve kendisini de uzlet makamına bırakmak için mücadele etmesinden tanıyoruz. Sonra oğlunun emlimizde olan bir yapılar topluluğu. TBMM Başkanımız Edirne'ye geldiğinde kendisine bu konuyu götürdük. Sarayın iyilişi konusunda bize destek sözü verdi. Sarayı ihya edip, fonksiyonlandırarak, tesis, müze, yeme-içme mekânları ve çeşitli maksatlarla kullanılan bir yer haline getireceğiz □

Biz onu, en çok da Edirne'nin banisi olmasından, "ebulhayrat" yani hayratların babası olmasından. Edirne'ye Üçsereli Camii'nden, Muradiye Camii'ne ve Ergene üzerindeki 170 ayaklı Uzunköprü'ye kadar birçok eseri armağan etmesinden tanıyoruz.

Takvimler 1400'lü yılların ilk çeyreğinin üzerinden on yıl sonrasdır. Edirne bir başkenttir ve artık bildiğimiz ve tanıdığımız o sultan, "Şehirlir Sultanı, Sultanlar Şehri" diye bilinen Edirne'dedir.

Edirne'nin gerek anladım imarını gerçekleştiren bu sultan, bir gece hoc bir rüya ile uyanır. Rüyasında Hz. Peygamber'i görmüştür. Hz. Peygamber, kendisinden; Edirne'de bir hadis okulu (fakültesi) ve bir cami yaptırmasını ve o mekânda imar edilecek düzye-de hadis derslerinin verilmesini istemiştir. Sultan, bu kutlu rüya ile uyanır: "Mevsim kıştır. Zaman inşaatı yapmaya pek elverişli; bir zaman değildir. Ama sultan o gece gördüğü bu kutlu rüyanın gereğini yapmak için büyük teşah içinde-

Erkenden Edirne'nin kuzeybatısına gelir. Yer Edirne'nin Kaleici semtinin dışındadır. Edirne surlarının Geçirni (Kerme) Kapsı'yla Manyas Kapsi arasında bir yerdir. Gün henüz doğmamıştır. Kis vakti, şehrin merkezinde olmayan bu mekânda ki hareketlilik, orada yaşayan insanlarda bir şaşkınlık meydana getirmiştir. Ortada hiçbir şey yokken bu taşlar, bu kalabalık neyin nesidir baştan pek anlaşmaz. Önce temel atılıyor keruban edilecek köçler getirilir. Hazırlıkları tamamlanınca, sultan avdet eder alana. Binanın temel çigillerini bizzat işaret ve kontrol eder. Kurbanlar kesilir. Sultanın ehlye ilk temel taşı yerine konulur. Çok kısa bir zaman içinde cami ve hadis okulu (Fakültesi) hazır hale getirilir.

Önce uzaktan ve devrin en önemli hocaları toplanır. En değerli hocalar buraya davet edilir. Osmanlı Devleti'nin 2. Şehsuldam Mevlana Fahrettin Acemi bunlardan biridir. İbn-i Kemal Passazade bir diğeri. Sultan Fatih'in hocası Sinan Paşa ve meşhur Edirneli tarihçi Abdurrahman Hibri de diğeri. >

Sonra öğrenciler alınır. Her biri ayrı odalarda, günlük 2 akçe almak üzere 20 öğrenci alınır. "Madem ki burası kutlu bir rüya ile kurulmuştur, öyleyse burada hem hadis okutulmalı hem de bin bir hatim yapılmalıdır" diye düşürür sultan. Bu sebeple hafızlar davet edilir ve günlük 1,5 akçe maaşla otuz hafız alınır. Hafızların her bir günde bir cüz okumakla yükümlüdür. Her yıl üç ayarlık ilk cuma günü, cuma namazında duasını yapmak üzere binbir hatim okunmaya başlar. 400 yıl, aralıksız sürer binbir hatim okunması bu mekanda. Bursa artık "Edirne Darulhadis"dir. Tarihte böyle geçer: "Darulhadis", hadis yeri,

Saray hekimî Beşir Çelebi, bu mekânın kutsiyetine işaretler; "Her yerde dualar kabul edilir şüphesiz" der ve ilave eder; "Ancak Edirne'de dört yer vardır ki, orada yapılan dualar daha çok kabule şayandır". Beşir Çelebi'nin söylediği bu dört yerden biridir Darulhadis Camii.

hadis okulan yer anlamındadır. Saray hekimî Beşir Çelebi, bu mekânın kutsiyetine işaretler; "Her yerde dualar kabul edilir şüphesiz" der ve ilave eder; "Ancak Edirne'de dört yer vardır ki, orada yapılan dualar daha çok kabule şayandır". Beşir Çelebi'nin söylediği bu dört yerden biridir Darulhadis Camii. Onu buraya yaptıran sultandır

oğlu, İstanbul'da sahn-ı seman medreselerinde (fakülterlerinde) hadis derslerini kaldırdı ve sahn-ı seman medreselerine denklik anlamında, oradaki öğrencilerin hadis derslerini buradan almalarını emreder.

Müdürrisi günlük 30 akçe ödemeye vapıacağı vakfinesinde yazılıdır. Aynı vakfinesine göre Darulhadis'in normal zamanlarda 1 müdürü, 1 müd, 1 imam, 1 müezzin, 30 hafız-ı Kur'an, 2 kayıym, 14 mübelli, 1 nazır ve 2 cabi olmak üzere 53 kişilik bir kadrosu vardır. Bu sayıya öğrencileri de dahil edersek, Edirne Darulhadis'in kadrosunun 73'e çıktığını görürüz.

ana kubbenin alt kesimi köşeleri yuvarlaştırılmış kare görünümüne sahiptir.

Caminin pencereleri başlı başına bir güzellikindedir. Alt sıradaki pencereler, dikdörtgen biçiminde ve sivri kemeri alınlıklara sahip, üst sıradakileri ise yuvarlak kemerlidir. Ayrıca, pencereler vitraylarla süsüldür.

Caminin içinde size 'merhaba' diyen sadece bunlar değildir. Caminin kalem işleri de sizi beklemektedir. Önce, cümle kapisının tam karşısında yer alan mihraşın üst kesimindeki olanaklı süzül ve iki yana doğru sarkan bir perde motifi sizi 'buyur' eder. 19. yüzyıl süslemeleri bu perde.

Sonra, kavsara köşeliklerindeki dil motifleri ve pencere üstlerindeki bitki süslemeleri. Ana kubbenin eteğinde yer alan birbirine paralel renkli çubuklardan oluşan sade, ince bir serit üzerindeki çiçek dalları. Üçgen süslemeleri ile ana kubbenin göbeğinde yer alan perde motifi de, sizin için ayakta durmaktadır.

Katip Çelebi "iki tarafa iki minaresi" olduğunu yazmışsa da caminin güney ve batı tarafında buna dair bir işaret yoktur. Doğu tarafında bir mi minaresi vardır. Bu minare, Balkan Harbi esnasında isabet eden bir top mermisiyle yıkılmıştır. Uzun süre temelleri mevcut halde bekleyen bu minare, eski Edirne

Valisi Rahmetli Fahri Yücel'in, o dönem vali yardımcısı şimdi Sirt Valisi olan Necati Şentürk'ün, cami derneğinin, cami imamı Elhafız Mahmud Eroglu Hoca'nın onderliğinde ve cami cemaatinin Mahmut Açı'nın maddi destekleriyle 2003 yılında yeniden yapılmıştır.

Darulhadis Camii'nin dış mekânı da alışılmadık cami avlularından farklıdır. Başlangıçta yapılmış olan ve giriş kapısında sağa ve sola doğru uzanan medresesinden bugün eser kalmamış olsa bile, caminin kuzeyinde ongen bir sadrvan ayakta. Sadrvanın eşme alınlardakiki selvi motifleri ilk günkü yapıdır. Bugün bahçesinde envai çeşitte çiçek ve ağaç bulunmaktadır.

Caminin güney ve doğusunda olmak üzere bir altıgen, diğeri sekizgen iki türbesi vardır. Burada Osmanlı şehzade ve sultanlarının kabirleri bulunur. Sultan İkinci Murad'ın iki oğlu Şehzade Hüseyin (1449) ve Şehzade Orhan Çelebi (1451), Sultan 2. Mustafa'nın kızıları Hatice Sultan (1698) ve Ümmü Gülsüm Sultan (1700) ve oğlu Şehzade Ahmet (1703), Sultan 3. Ahmet'in kızları Rukiye Sultan (1698) ve Zeynep Sultan (1715) ve oğulları Şehzade Selim (1715) ve Şehzade Mehmet (1713) mefdun bulunmaktadır. Ayrıca taşı kırılmış olduğundan nesebi bilinmeyen Hafız Sultan ile Sultan 2. Mustafa'nın baş kadını

Alicenap Sultan (1698)'in ve Sultan 2. Murat'ın kızı Hafsa Sultan'ın da burada mefdun olduğu bilinmektedir. Bu mekanda ayrıca Mevlana Fahrettin Acemi ve Yirmen Valisi Karaman Bin Mehmet'in de kabri bulunmaktadır.

1809-1810 yıllarında, bazılarına göre Mimar Ahmet, bazılarına göre Mutemet Ahmet adında bir kişi minaresiyle esaslı bir tamir ve restorasyon gören caminin 1489-1491, 1528-1529 ve 1612 tarihli üç adet vakfiesi bulunmaktadır. Özellikle 1491 yıllarına ait vakfiyede, Edirne'de bazı dükkânların, Edirne Tahtakale Çifte Hamamı'nın kira geliri ile Kırklareli ve Vize'de bazı köylerin vakfedildiği yazılmaktadır. 1612 tarihli vakfiyede de evler, dükkânlar, bir hamam ve cami bahçesindeki çiçeklerin satışında elde edilecek gelirlerle beraber Pınharış, Us-

küp, Hisarek, Yaya ve Kurt köylerini vakfedildiği yazılmaktadır. Yazımın başında "bir sultan, bir rüya, bir medrese ve bir cami" diye yazmış ve bir sultanın bahsetmiş, cümle kapisı üzerinde kitabesinin olduğunu da belirtmiş. Hem cümle kapisı üzerindeki kitabeyi, hem de caminin banisi sultanın kim olduğunu yazarak yazımızı noktalayalım;

"Bu büyük sultan, yüce padişahlar padişah, yücelerden desteklenen, düşman krallara muzafer, adalet ve ihسانin gözetici, güven kanatlarını en kemal imanı üzere yapan, sultan oğlu sultan, fetih babası-saltanat sancakları daim olsun. Devleti devamlı yaşasın-Bayezid Han oğlu Mehmet Han oğlu Murad Han'ın camii-i şerifidir. Sekiz yüz otuz sekiz yılının Şaban ayının yirmi üçünde yazıldı." (Milde-i 24 Mart 1435) □

Kaynaklar

- Dr Rifat Osman, "Edirne Evkafı İslamiyye Tarihî Camiler ve Mescitler", T.C. Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 1999
- Sedat Bayrakal, "Edirne'deki Tek Kubbeli Camiler", T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2001
- Dr. Selahattin Yıldırım "Osmanlı İlim Geleneğinde Edirne Dar-ül Hadis ve Müderrisleri", İstanbul, 2001
- Ekrem Hakkı Ayverdi, "Osmanlı Mimarisinde Çelebi ve II.Sultan Murat Devri", II, 2. Bası, İstanbul, 1989

Darul Hadis'te türbeler (üstte). Caminin minaresi Balkan Savaşı'nda isabet eden Bulgar top mermisiyle yıkılmıştır (altta).

Sovranın d'Yandrişaple - Assisee detruite par les obus bulgares
Стопанотъ Одринъ - Джална разрушена отъ българскитъ гранати

SULTANLARIN VAZGEÇEMEDİĞİ SARAY

SARAY-I CEDİD-İ ÂMİRE

Yazı: Zeki Kar

Osmanlı padişahları, saraylarını 'ırmaklar kenti' Edirne'de, Tunca Nehri'nin kıyısında inşa ettirmişti. Yapımı 1450 yılında başlayan Saray-ı Cedit'e ilgi, payitahtın İstanbul'a taşınmasına karşın hiç azalmadı. Aksine saray, yeni eklemelerle 18. yüzyılın başına kadar genişleyerek büyüdü...

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin, Edirne Sarayı'nın yeniden ayağa kaldırılması için destek verdiği, çabaların yeniden yoğunlaştığı bugünlerde, kültür mirasımızda çok özel bir yeri bulunan, ancak hazin bir sonla tarihe gömülen Saray-ı Cedit-i Âmire'nin öyküsünü sayfamıza taşıdık...

Dr. Rifat Osman'ın 1923'te yaptığı Edirne Sarayı tablosu

- 1-İdiye Kasrı
- 2-Şehabettin Paşa Köprüsü
- 3-Köşk Kapı
- 4-Sultan Süleyman Köprüsü ve Terazi Kasrı
- 5-Tekke Kapı Caddesi
- 6-Adalet Kasrı, İftar Köşkü, Bostancıbaşı Kasrı
- 7-Bülbul Köşkü
- 8-Yonca Köprüsü
- 9-Ehli Hayvanlar Çiftliği
- 10-Bostancı Kışalaları
- 11-Şehabettin Paşa Camii
- 12-Şehabettin Paşa Hamamı
- 13-Bab-ı Hümayun
- 14-Alay Meydanı
- 15-Matbah-ı Amire
- 16-Kum Köşkü
- 17-Kasrı-ı Padışahi (Hasoda)
- 18-Hazine-ı Hümayun
- 19-Enderun-ı Hümayun
- 20-Harem Kapısı
- 21-Harem Ağaları Daireleri
- 22-Baltacılar Kapısı
- 23-Baltacılar Kışalaları
- 24-Kadın Efendiler Dairesi
- 25-Valide Sultan Taşlığı
- 26-Ave Sultan Mehmet Dairesi
- 27-Av Köşkü
- 28-Değirmen Köşkü ve Saray Değirmeni
- 29-Tebdül Köşkü
- 30-İkinci Sultan Ahmet Dairesi
- 31-Hünkar Sofası ve yatak hamamı
- 32-Valide Sultan Dairesi
- 33-Carıyeler Dairesi
- 34-Hastalar Sofası (Harem mahsus hastane)
- 35-Alay Köşkü

Edirne üzerine çok sayıda araştırması ve kitabı bulunan Ord. Prof. Süheyl Ünver, 1925 yılında, Dr. Rifat Osman'ın İstanbul'daki evinde ziyaret etti. Tosyavazde Dr. Rifat Osman, uzun yıllar Edirne'de röntgen mütehassısı olarak çalışmış, birçok hizmete bulunmuştu. Uzmanlık alanı tıptı ama, Rifat Osman'ın em tutkulu çalışmaları Edirne tarihi üzerinedi.

Dr. Rifat Osman'ın Edirne Sarayı hakkındaki çalışmalarını duyan Süheyl Ünver, ziyaretine gittiğinde, onun, çabalarından sonucu alamadığı için üzgün olduğunu ve artık o mevzularla ilgilmediğini gördü... Ancak, Edirne ve Edirne Sarayı, öylesine ruhuna işlemişti ki, Ünver'in soruları Rifat Osman'ı yeniden heyecanlandırdı. Tosyavazde eski defterleri açtı ve Edirne Sarayı ile ilgili çalışmalarına kaldığı yere yeniden başladı. Ünver'in ziyaretleri her hafta düzenli olarak devam etti. "Benim bu derin alakamın tesiriyle, adeta müzmin ve ruhi bir hastalıktan birden ayağa

kalkmış gibi canlandı ve yeniden saray resimlerini yapmaya, Edirne Sarayı eserinin metnini tekrar yazıyordu" diye not düşer Süheyl Ünver.

Süheyl Ünver, Paris'te bulunduğu sırada, 'Bibliothèque Nationale'den aldığı Edirne Sarayı ile ilgili bilgi ve resimleri ona gönderdi. Rifat Osman, bu belgelerden de yararlanarak çalışmalarını geliştirdi. Edirne Sarayı'nın planını ve kuşbakışı resimlerini çizdi. Kasırları, köşkleri, köprüleri resmetti...

Tosyavazde Dr. Rifat Osman, 25 yıl boyunca tüm zorluklara rağmen sürdürdüğü çalışmalarını, bilgi ve belgeleri, kitap haline getirerek kendi iladesiyle "Gelecek Türk Yarımları" ithaf etti... Ne yazık ki Edirne Sarayı kitabının basımını göremeden 1933'te Edirne'de hayata gözlerini yumdu. Sonraki yıllarda, Türk Tarih Kurumu tarafından satın alınan kitap, 1957 yılında, Ordinaryus Profesör Dr. Süheyl Ünver tarafından yayımlandı.

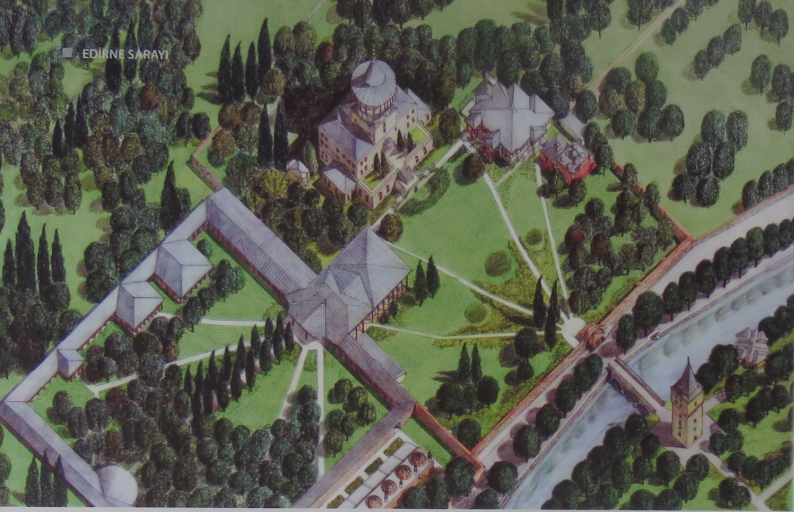
Edirne Sarayı'nı konu aldığımız bu dosyada, sarayın öyküsünü Dr.

Rifat Osman'ın kitabındaki bilgileri dayanarak, aynı kurgu düzeninde derledik. Tosyavazde Dr. Rifat Osman, bu çalışmaları yapmamış olsaydı, Topkapı Sarayı kadar önemli olan Edirne Sarayı'nın bugüne ve geleceğe ulaşmasını çok önemli bir kaynaklık yoksun kalacaktı. Onu rahmet ve minnetle anıyoruz...

Tunca kıyısında yükselen saray...

Tunca Nehri'nin, şehrin kuzeyinde çizdiği geniş bir kavşın içinde kurulan Saray-ı Cedit-i Âmire'nin inşaatına, Sultan II Murad emriyle 1450 yılında başlandı. Selanuk civarındaki karabelerden taşınan mermerlerle, Tunca kıyısında büyük ve yoğun bir inşaat faaliyeti başladı. Ancak, Sultan'ın ölümü üzerine inşaat kısa bir süre durdu. Tahta geçen II. Mehmed (Fatih) inşaatı yeniden başlattı. Osmanlı padişahlarından Kanuni, II. Selim, I. Ahmed, II. Mustafa, II. Ahmed ve özellikle de IV. Mehmed, yeni binalar ve birimler ekleyerek Edirne Sarayı'nı genişletti. >

Y. Mimar Orhan Çakmakoğlu'nun çizimiyle Edirne Sarayı'nın birinci ve ikinci avlusu

Hadika-i hassa, sarayın bahçesi

Tunca Nehri'nin iki kola ayrılarak oluşturduğu, Tavuk Ormanı'nın da içinde bulunduğu bugün Sarayçı denilen ada, 'hadika-i hassa' (ç. bahçe), saray bahçesi idi. Adalet Kasrı ile güntümüze ayakta olmayan Bostancıbaşı Kasrı, İftar Köşkü ve Bülbül Kasrı gibi yapıların bulunduğu saray bahçesi, tarihi kaynaklara göre, 'Prensess Kommen Çayırılı' adıyla anılmaktaydı ve Bizans döneminde de şenlik alanı olarak bilmekteydi.

Avlular, kasırlar, bahçeler...

Şehirden saraya gitmek için, Saraçhane mevkinde Sultan Murad'ın vezirlerinden Hadim Şehabettin Paşa'nın yaptırdığı köprüden geçilir, Saraçhane Köprüsü hizasında bulunan 'Bab-ı Hümayun'dan saraya girilir. Bu avlu, birinci avlu ya da 'Alay Meydanı' olarak bilinirdi. Birinci avluda mutfaklar, fırınlar, kilerler ve ilgili birçok bölüm bulunmaktaydı.

Bugün restore edilerek ayağa kaldırılan Babüssaade'den geçilecek girilen 'ikinci Meydan,' Kum

Meydanı' ya da 'Cihanümme Meydanı' olarak da anılır. Meydana, Sarayçı tarafından Demirkapı'dan da girilir. Kare şeklindeki ikinci Meydan'ın batı köşesinde 'Arz Odası,' kuzeyinde Padişah Kasrı, doğusunda ise Kum Kasrı (Hamamı Köşk) yer almaktaydı.

Babüssaade'den geçen arz odasının arkasında 7 katlı Padişah Kasrı'nda, Taht-ı Hümayun, Cihanümme Kasrı, Hasoda ve Mabeyn Dairesi bulunmaktaydı. Padişah Kasrı'nın en üst katında sekiz köşeli Cihanümme (Hasoda) yer almaktaydı. Kaynaklara göre saray nüfusu 6 ile 10 bin arasındaydı.

Birinci avlunun (Alay Meydanı) kuzeyinde ise 'Üçüncü Meydan' 'Divan Meydanı' bulunur. Alay Meydanı'ndan Divan Kapsı'yla girilen bu alanda, kubbealtı, hazine ve maliye ile ilgili daireler bulunurdu. Topkapı Sarayı'ndaki kadar olmasa da, kubbealtı Edirne Sarayı'nda da ozenle inşa edilerek düzenlenmişti. Burada da Topkapı'da olduğu gibi, padişah, kasrıya bir pencereden divan toplantılarını izlerdi.

Darüssaade ağası ve harem

ağaları daireleri de çalışma ve yaşam mekanları olarak sarayın üçüncü meydanı kapsamında yer almaktaydı.

Sarayın dördüncü meydanı, Enderun Meydanı olarak bilinir. Çeşme Meydanı ve Enderun Taşlığı olarak da anılan bu alan, Kum Kasrı'nın kuzeyindedir.

Beşinci meydan, Valide Taşlığı da denilen Harem Bölümü, Enderun Meydanı'nın kuzeyindedir. Topkapı Sarayı'ndaki gibi dar ve karşık koridorlar yerine, müstakil dairelerden oluşan düzenli bir alandı. Şehzadeler Mektebi, Valide Sultan Dairesi, Kadın Efendiler Dairesi, Hasekeler Dairesi, Şehzadegan Dairesi, Kalfalar Dairesi, Avcı Mehmed Han Dairesi, Sultan II. Ahmed Dairesi'yle bahçeler, sofalar ve çeşitli yasanma mekanlarından oluşmaktaydı.

Bu yapılar topluluğunun dışında, sarayın iç bahçeleriyle Tunca Nehri kıyısında kasırlar bulunmaktaydı. Şıkar Kasrı, Anıralı Kasrı (Tebdil Köşkü), Bostancıbaşı Kasrı, Terazi Kasrı, İftar Köşkü, Bülbül Kasrı, Değirmen Kasrı, Bayırbaçe Kasrı, Koşkbahçe Kasrı, İdyiye

Kasrı, Çadır Köşk, Hıdırlık Kasrı, Buçuktepe Kasrı, Yıldız Kasrı, Demirtaş Kasrı, Sarayakpınar Kasrı, Uskudar Kasrı, bugün hiçbir ayakta bulunmayan yapılarıdır.

Padişahların aklının kaldığı yer...

Fatih'ten sonra, II. Bayezid ve onun oğlu Yavuz Sultan Selim döneminde, Edirne Sarayı'nda herhangai bir inşaat faaliyeti yapıldığına dair kayıtlarda bilgi mevcut değil. Ancak, Evliya Çelebi'nin ifadesiyle, "Kanuni Sultan Süleyman Han, Edirne sarayı-i cedidinde dahi zikre sayan asar ilavesiyle tesisat-i mühimme ihya etmiştir".

Şehir tarafındaki 'Kanuni' ya da 'Saray' adı verilen köprü ve Adalet Kasrı, Mimar Sinan tarafından inşa edildi. Aynı dönemde, saraya su tesisatı çekildi ve terazi kasrı adıyla bilinen su terazisi yapıldı.

Kanun'ün oğlu II. Selim ise şehzadelikliğini geçirdiği Edirne'ye hayrandı. Mimar Sinan'a Selim'i ye'yi bu kente inşa ettiren padişah, saraya de bazı birimler ilave ettirdi.

Edirne'ye sık sık gelen Sultan I. Ahmed, sarayda bir köşk ve mescid yaptırdı. Kasrı, Sirk Meydanı ya da Talimhane adıyla anılan meydana bakardı. O devirden sonra, bayram senlikleri bu meydana yapıldı. Halk ve esnaf, bayram törenlerinde bayraklar ve çalgılarla bu kasrın

önünde toplandıgından, Sultan Ahmed Kasrı, 'Alay Kasrı' diye de anılır.

Tunca Nehri'nde saltanat kayığı gezintisi de Sultan I. Ahmed'ten sonra adet olmuştur. IV. Mehmet saltanat kayığıyla Ahırköy'üne kadar giderek buradaki çiftlikleri ziyaret etmiş, sair Nef'i de, "Edirne şehrimi bu ya gülsen-i mevamıdır/ Anda Kasrı-padişahi cennet-ıla midir" diye başlayan ünlü gazelini bu ziyaret sırasında yazmıştır.

Edirne'nin en önemli tarihi yapıları arasında sayılan ve bugün de ayakta olan, Ekmekçizade Ahmet Paşa tarafından yaptırılan Tunca üzerindeki Ekmekçizade Köprüsü ile Aşkekadın Kervansarayı da, 17. yüzyılın başında Sultan I. Ahmed döneminde inşa ettirildi.

Edirne Sarayı'nda 'Lale Devri': Avcı Mehmet dönemi...

Edirne Sarayı, en parlak dönemini Padişah IV. Mehmed zamanında yaşadı. 6 yaşında tahta geçen ve 39 yıl saltanat süren IV. Mehmed, sarayda kasırlar, havuzlar selibeller inşa ettirdi, çeşitli onarımlarla, düzenlemeler yaptırdı. Devlet yönetiminden İstanbul'da anesi Turhan Sultan'ın elinde bulunduğu bu dönemde, padişah ikindi döneminin tümünü Edirne'de geçirdi. Dr. Rifat Osman, "Tarihimiz

Saray yapılarının bir detayı

bu padişahın şehzadesi Sultan Ahmed'e lale yetiştirmek merakı, kasırları, bahçeleri, havuzları, çalgıyanları, şairleri ve dilberleriyle bir lale devri yaşatıyor ise oğlundan evel babası, Edirne'de bu devri canlandırmış ve bu ancak Ahmed Salis ahlinde bir meye olmuştur" diye yazıyor. Lale Devri'nin, İstanbul'dan önce, IV. Mehmed tarafından Edirne'de yaşatıldığını ima etmektedir.

Bu dönemde, Edirne Sarayı bugün olarak, ok ve tülek atışı müsabakaları, at yarışları, pehlivan güreşleri ve cirit oyunlarına, torenlere ve eğlencelere mekan oldu. Sarayda ve şehirden, renkli ve canlı bir hayat sürülürdü. Enderun harekeli bir dönem geçirmekte, sanat ve bilim alanında dikkat çeken çalışmalar yapılmakta, çarş ve pazarlarda büyük gelişme yaşanmaktaydı.

Orman, bağ ve bahçelerin yeniden düzenlendiği bu dönemde; av köşkü, Hıdırlık Kasrı, İdyiye Kasrı, Yıldız Kasrı, Sarayı Akınar, Çömlökköy Kasrı, Divanhanesi, havuzlar ve selibeller inşa edildi. Arz odası ile, Kum Kasrı ve Padişah Kasrı da onarıldı.

Köprülülerin sadrazam >

olduğu bu dönemde, askeri alanda kazanılan büyük başarılar, padişahın yaptığı masraflara göz yumulmasının nedeni olarak dile getirilmektedir.

Edirne Sarayı'na veda...

IV. Mehmed'in tahttan indirilmesinden sonra tahta geçen kardaşlarından II. Süleyman da yaşamının bir kısmını Edirne'de geçirdi ve bu şehirde vefat etti. Diğer kardaşı Sultan II. Ahmed ise Edirne'de tahta çıktı ve yaptırdığı görkemli köşkte hayatı gözlerini yumdu.

1695'te tahta çıkan IV.

Mehmed'in oğlu II. Mustafa, çocuk yaşta padişah olan babası gibi mevcut durumu kabullenerek Edirne Sarayı'nda saltanat sürmek yerine, bilinci olarak Edirne'yi yeniden başkent yapmak istiyordu. Bu isteğini tahta kaldığı 8 yıl süresince gerçekleştirmek için cabalayan padişah, sarayda kimi kişileri yapılarla, onanım ve su tesisatı inşaatı yaptırdı.

İstanbul kaynaklı bir askeri ayaklanma sonucu tahttan indirilen II. Mustafa'nın yerine geçen III. Ahmed devrinde artık Edirne Sarayı terk edildi. Yaram yüzyıl sonra Edirne'ye gelen oğlu III. Mustafa'dan sonra ise

Edirne Sarayı'nda hiçbir sultan ikamet etmedi.

Uzun yıllar bakımısız kalan saray binalarının, tavanları, kapıları, pencereleri çürüyüp harap oldu. 1753 depremi ise sarayın kubbe ve duvarlarında büyük hasar oluşturdu.

Sultan Abdülaziz döneminde, Vali Hacı İzzet Paşa tarafından sarayın harap olan kimi kısımları onarılsa da, onarımlar yetersiz ve başarısızdır. Daha da vahimi, saray silah ve mühimmat deposu olarak kullanılmaktaydı.

İstila günleri ve sarayın sonu

Edirne Sarayı 50 yıl araya iki kez Rusların işgaline uğradı. 1827-28 Osmanlı-Rus Savaşı sonucunda işgal edilen Edirne'de, Ruslar sarayda ordukurdu. Tavuk Ormanı'nın asırlık ağaçları kesildi, yakıldı, sarayın direkleri tahrip edildi. Bazı değerli eşyalarla, çiniler sökülüp götürüldü.

1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda, Rus kuvvetlerinin Edirne'ye yaklaşmaları üzerine, silah ve mühimmat deposu olarak kullanılmakta olan saray, Vali Cemil Paşa ve kumandan Ahmet Eyyup Paşa tarafından verilen emirle yakıldı. Silah ve mühimmatın Rusların eline geçmeden imhası için çarkların yangın güncere sürdü ve infilaklar şehirde büyük bir korkuya

yol açtı. Edirne Sarayı yanarak küldü, geriye harabesi kaldı.

Sarayın yıkılmasından, Vali Cemil Paşa ile Kumandan Ahmet Eyyup Paşa'yı sorumlu tutan Dr. Rifat Osman; istila felaketini ciddi tedbirlerle hafifleterek, şehri az zararla kurtaracakları yemin, faydasız münakaşalara zaman kaybettiklerini, birçok savaş mağzemesinin Rusların eline geçtiğini, Edirne Sarayı gibi tarihi bir eserini mahvolmasına neden olduklarını yazdı. "Tarih şayeste-i rahmet veya lanet olacakları takdir edey" diye not düştü.

Ahmed Badi, Riyaz-i Belde-i Edirne adlı kitabında, Vali Cemil Paşa'nın cephanenin Rusların eline geçmemesi için, ateş verdirip hem şehri büyük bir tehlikeye atğını hem de Fatih Sultan Mehmet Han Hazretlerinden yadigar kalmış beş yüz kırk senelik saray-ı hümayunu harap ettirdiğini yazmaktadır.

Osman Nuri Peremeci de Edirne Tarihi adlı eserinde, "Rus orduları Edirne'ye yaklaşıncı Vali Cemil Paşa ile Ahmet Eyyup Paşa'nın aralarındaki gerginlik ve dikkatli oldukları yüzünden Cemil Paşa'nın emri ile, bu değerli sarayların çirkefi barutlar atılarak, koca saraylar üç günde havaya atılmıştır" demektedir □

ORTAK SORUMLULUĞUMUZ: EDİRNE SARAYI

Prof. Dr. Metin Sözen
ÇEKÜL Vakfı Başkanı

Devletin Evi Saray" başlıklı 1990'da yayımladığım kitabımda, TBMM Bilim ve Değerlendirme Kurulu Başkanı olarak 25 yılını verdiğim Milli Saraylardaki cabalarımın sonucunda ulaşılması gereken hedefi şöyle özetliyordum: "*Bugün saray, köşk ve kasırlar, kentlerin özenle seçilmiş yerlerinde geniş yeşil çevreleri, içlerindeki birbirinden ilginç özü özelliklerle yüklü sanat ürünleriyle, günümüzde geçmişle gelecek arasında sağlıklı bağ kurmak için en güçlü çikis noktaları olarak gözükmektedir. Geçerken, başta başına küçük bir kent gibi tasarlanmıştır bu saray, köşk ve kasırlar için büyükliklerine ulaştırılabilir, çağdaş etkinliklere donatılabilir, çocuklardan yaşlılara, halkımızdan dünya halkına, her yaşta insana, çok yönlü kültür sanat odakları olarak ulusumuzun ürettiği imkânleri sergileyebilirler. Böylece biraz olsun, sağlıklı gelişmelere, çağdaş etkinliklere cevap verilmis olur"*

Kısaca belirttiğim bu düşüncelerimin ışığında Edirne Sarayı'na yeni bir yaşam hakkı tanıyacaksa, sağlıklı bir "yol haritası" çizimimiz gerekiyor. Yaram yüzyıldır her aşamamda tanık olduğum bu sarayın istenilen noktaya ulaşamamasının temel nedeni, kalı kırk yarararak yaşadığımız sonuçların "sureklilik" kazanmamasıdır.

Tom kesimler bir araya getirerek yönetimimde sürdürülen tasarrım-uygulama-tanıtm

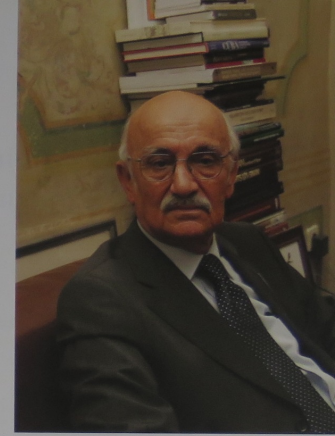
sürucinde, "nitelik" ve "zaman" kavramlarının, kurum-kuruluş-kişiler tarafından yeterince içlerine sindirilmemesi olmasından, "kamuyerel-sivil-özel birlikteliği" sıradan engellerle kesintiye uğramıştır.

Geçmişte otulmuş-olmuş deneyimler dikkate alındığında, özveriyle cabalar anımsandığında, "Edirne Sarayı" konusunda hiçbir zaman bir kaynak sorununu ön çıkarmış olduğu görülür. Sorun, olayın "büyüklüğünün ve kaliciliğinin" yeterince özümsememesinde yatmaktadır.

Düşüncelerimizi tazelersek, bizler Edirne Sarayı ve çevresini değişik, birbirine ilintili ölkeler içinde ele aldık. Tunca Nehri'nin iki yakasını bir bütün olarak gördük. Bu noktada Edirne Sarayı, kentin doğayla buluşacağı artık bulunmaz bir "sigınma alanı" olmaydı. Doğal yaşam bozulmadan yeniden düzenleniyordu.

Düzenli arastırılmaları, yıllar içinde özgün bir "arkeolojik alan" dönüşürdü. Osmanlı Devleti'nin buradan yaşadığını, yenilerinin içinde yaşadığını göstererek bir düzenlemeye tanık olmalıydı. Doğal-kültürel varlıklar, bulunmuş güc birlikteliğini günümüz insanına yansıtabilmeydi.

Bu konuda İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi'nin en "birikimli kimlikleri" görev adılar. Bir yandan kazılar başladı ve hemen tekrar yaşama geçmesi olasılığı olan koşulların ilgili kurulanlın seçilen projeleri uygulama aşamasına geldi. Ama sorunu kurulumlar

zamanı iyi kullanamadı, anlamsız ayrıntılara takılarak, kısır çekişmelerle yaratılan birlikteliği askıttılar.

Simdi hepimiz düzen sorumluluk, geçmiş birimleri "canlandırılmak", aları II. Beyazıt Külliyesi'ne kadar bir bütün olarak görüp çağdaş işlevlerle donatmak. Burada Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden başlayarak, tüm açık katkı vermek isteyen kurum-kuruluş-kişileri yeniden gözden geçirecek, "yol haritası"nın gösterdiği hedeflerde buluşturacaktır.

Ayrıca çağdaş teknikler kullanarak, geçmişteki bütünlüğü yansıtacak öğelerle donatarak, Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetim-yaşama biçimini, "sedirten sandalyeye" geçen bir toplulum uzun yaşam öyküsünü, Edirne Sarayı-Topkapı Sarayı ilişkisinin gücünü de göstererek, bir doğa-tarih-kültür merkezi yaratılmaktadır. Sanırım, bu bizim kuşağı düşen en büyük sorumluluklardan biridir. Aynı zamanda bu, bir öznel arastırma, tarihin verilerini doğru kullanma, onları yeni yaşam kaynakları olarak değerlendirmeye imadedir. O zaman, "Osmanlı başkenti Edirne", sınırları aşan kimliğine yeniden kavuşacak demektir. □

1829 İlgalinde Edirne Sarayı'nda Rus askerleri (Üstte). Mimar Orhan Çakmakçılı'nın çizimiyle Çhanıma ve Kum Kasrı (yanda).

Milletvekillerinden Edirne Sarayına Destek

**Bilgin Paçarız:
Saray en önemli tarihi tanık, onu yaşatmak
hepimizin görevidir**

Öncelikle Edirne'ye yaptıkları katkılardan dolayı, bu değerlini yayımlanmasını sağlayan kişi ve kurumlar ile calısanlara, Edirne'lier adına teşekkür ediyorum.

İlimizin değerlerine söyle bir baktığımızda; Osmanlı'ya başkentlik yapmış, tarihi zenginliklerle dolu Edirne'nin, önemli bir değerinin de sarayı olduğunu görürüz. Topkapı Sarayı'ndan sonra Osmanlı İmparatorluğu'nun ikinci büyük sarayı olan Edirne Sarayı, ilimizin Osmanlı başkenti olduğunu gösteren en önemli tarihi tanıktır.

Ayrıca, II. Murat döneminden 19. yüzyıl sonlarına kadar Osmanlı mimarisini ve sanatının bütün aşamalarını temsil eden zengin bir arkeolojik veridir.

07/11/2007 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanımızda Edirne Sarayı ile ilgili olarak vermiş olduğum soru önergesiyle, Edirne ve bizler için bu sarayın önemine vurgu yaptım. Bugün geldiğimiz noktada, çalışmaların devam ettiği bu süreçte, 31/07/2008 tarihli TBMM Divan toplantısında 5 Milyon YTL'lik kaynağın, sarayın Edirne'ye kazandırılması için tahsis edilmiş olması büyük bir gelişmedir. Turizm sektörünün gelişmesinde rol oynayan tarihi ve kültürel değerlerin ilimize kazandırılması için bu ekstra kaynakların çok önemli bir çıkış yaratacağı aşikardır. Tabii ki bu çıkışı yaratacak yönetim anlayışını ortaya koyma noktasında Sayın Valimiz'in başarılı olacağına tam kalbimle inanıyorum. Edirne

halkı vefakardır. Yapılan hizmetleri hiçbir zaman unutmaz.

Bu bağlamda her birlikte, bir bütün olarak 'neler yapılabilir' diye baktığımızda:

İlimizin kültür ve turizm alanında sahip olduğu potansiyeli kapsamlı ve yoğun programlar yürüterek hayata geçirebiliriz. Bunun için de, ilimizin kültür ve turizm değerlerinin yaşatılması, tanıtılması ve günümüz değerleriyle bütünleştirilmesi gerekmektedir.

Temiz çevre ve kültürel değerlerin tanıtılması ve kültüre dayalı bir turizm atılımını ilimiz bünyesinde hayata geçirmek için herkeste büyük görevler düştükdür.

Tarihi ile bütünleşmiş olan ilimizin her köşesinde, geçmişin izlerinin ve mirasının varlığını görmek, hatta yaşasamak mümkün değildir.

İlimizde, geçmişimizden bizlere emanet kalmış tarihi ve kültürel varlıklarımıza gereken ilgiyi göstermek, korumak, yaşatmak, tanıtmak ve gelecek kuşaklara aktarmak için bir bütün olarak, tek vücut halinde çalışmaktan vazgeçemeyiz. İnanıyorum ki, yapacağımız çalışmalarla ilimizin hem bugününe hem de geleceğine ışık tutmuş, aynı zamanda ilimizin ekonomisinde turizmi en verimli ve üretken sektörlerden birisi haline getirmiş olacağız. Bunları ancak değerlerimize sahip çıkan bir anlayış içerisinde hareket ettirebiliriz. □

**Cemalettin Uslu:
Edirne 12 ay
ziyaret edilmeli**

Edirne her tarihi tarih kohan, Osmanlı'ya başkentlik yapmış çok önemli bir kültür şehridir. Edirne Sarayı'nı, bu tarihi mirasımızı yeniden ihya edecek esasında çok şey kazanacağız.

Bugün Avrupada tarihi şehirler, bütün dünyanın ziyaret ettiği bir müze gibi. Biz de Edirne'de bu anlayışı geliştirmeliyiz. Özellikle kent merkezindeki tarihi ve kültürel yapının ortaya çıkarılması gerekir. Vakıfların birçok çalışması var, bunların geliştirilerek artırılması lazım. Edirne'deki Osmanlı sarayının, gün ışığına çıkarılması lazım, bununla ilgili çalışma var. TBMM tarafından 5 milyon tutarında bir para çıkarıldı. Biz de Edirne milletvekili olarak Meclis Başkanına başvurduk.

Edirne, Kırkpınar zamanında yurdun dört bir tarafından ve yurt dışından ziyaretçisi akınına uğruyor. Bunu 12 aya yayarak, Edirne'yi sürekli ziyaret edilen ve gelir getiren bir yer haline getirebiliriz. O zaman Topkapı Sarayı gibi, insanların burayı ziyaret etmeleri mümkün □

**Necdet Budak:
Bir tarih olan Edirne
Sarayı'nı ayağa
kaldırıyoruz**

Malumunuz üzere, Edirne stratejik konumu dolayısıyla Osmanlı İmparatorluğu tarafından başkent olmak için çok elverişli bir bölge olarak görülmüş ve İstanbul'un fedisine kadar 92 yıl Osmanlı İmparatorluğu'na başkentlik yapmıştır. Osmanlı'nın hüküm sürdüğü bu topraklarda yapıma II Murat döneminde başlanan, Fatih Sultan Mehmet zamanında tamamlanan Edirne Sarayı, ülkemizdeki önemli Osmanlı saraylarından birisidir.

O nedenle, tarihi Edirne Sarayı'nın restorasyonu için TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığına restorasyon, bakım ve onarım amacıyla ayrılan özel ödenekten tahsis yapılması için TBMM Başkanı'muz Sayın Köksal Topta'nı, Edirne Vali'miz ile birlikte Edirne milletvekili olarak talepte bulunduk.

Ote yandan, Sayın Meclis Başkanımız Edirne ziyareti sırasında, sarayı yerinde incelemiş ve daha sonra, sarayın restorasyonu için ödenek sağlanması amacıyla konuyu TBMM Başkanlık Divanı gündemine getirmişlerdir. İlk aşamada da 5 milyon YTL ödenek ayrılmış ve çalışmaları başlatılmıştır.

Sağlanan ödenekle Edirne Sarayı'nın restorasyonu yapılarak muhteşem bir görünüme kavuşması mümkün olacaktır.

Edirne'ye birçok alanda yapılan hizmetler hız kesmeden devam etmektedir. Bu hizmetlerin gerçekleştirilmesine yönelik projelerden birinin daha hayata geçirilmesi gerekirken büyük mutluluk duyduğumuzu belirtmek isterim. TBMM Başkanı'muz Sayın Köksal Topta'nın başta olmak üzere, TBMM Başkanlık Divanı üyelerine tüm Edirneli hemşehrilerimiz adına sonsuz teşekkürlerimi sunarım □

**Rasim Çakır:
Saray, Edirne'ye
büyük katkılar
sağlayacak**

Edirne'nin kültürel değerleri ve tarihi varlıkları hakkında yaptığımız yayınları son derece değerli buluyorum ve sizi kutluyorum.

1800 yıllarında Edirne, Avrupalıların düşürdüğü büyük şehri ve yerli, yabancı tüccarların en önemli uğrak yerlerinden biriydi. Sadece Osmanlı başkenti olduğu düşünülmezdi değil, sonrasında da önemli korudu. Ülkemizde de Osmanlı eserleri konusunda İstanbul'dan sonra en büyük zenginliğe sahip şehirdir. Edirne Sarayı, Bakanlar'daki en büyük saray olmasının yanı sıra tarihte de Topkapı Sarayı'na ilham olmuştur ve Türklerin yaptığı ilk saray olma unvanına sahiptir. Edirne Sarayı'nın tekrar hayata geçmesi, ilimizin turizm açısından büyük bir atılım yapması için değerli bir fırsattır. Bu fırsatı değerlendirilmeye adina hepimiz Edirne sevdalısı bir vatandaş olarak üzerimize düşen görevi el birliği ile yapmalıyız. Türkiye Cumhuriyeti'nin Batı'ya açılan kapısı olmamız dışında, Osmanlı'nın nefesi ve tarihi dokusu halen şehrimizin üzerindedir ve bu nefesi yerli ve yabancı turistlerle de hissettirmek Edirne ekonomisini kalktırmassa da, yeni iş fırsatlarının doğmasına itici bir güç olacaktır.

Edirne Sarayı'nın durumunun Meclis gündemine alınması konusunda beraber görev olup, konunun bir an önce görüşülüp desteğin çıkarılması hususunda o yetkiler ve bunun sonucunda Meclis Başkanlığı 5 milyon YTL ödenek çıkarmayı uygun gördü. Edirne Sarayı'nın kullerinden yeniden hayat bulma fırsatı, Edirne'miz için hepimiz için son derece önemli ve sevindirici bir gelişmedir.

Edirne Sarayı'nın yeniden hayata geçirilmesinin Edirne'mize büyük katkılar sağlanmasını dilemiş ve saygılarımı sunarım □

**Vali Mustafa Büyük:
Sarayı ihya etmek için
mücadele edeceğiz**

Edirne Sarayı, Edirne'nin simgelerinden biridir. Payitahtlık yapmış bir şehirdir mutlaka sarayı da turistler görmemiz lazım. Edirne Sarayı, 100 yıl öncesinde kadar ayakta olan, fotoğrafları, rölyöleri elimizde olan bir yapıları topluluğu. TBMM Başkanımız Edirne'ye geldiğinde kendisine bu konuyu götürdü. Milli Saraylar Dairesi Başkanlığı'yla birlikte, sarayın ihyası konusunda bize destek sözü verdiler. Zaten daha önce de kimsen saraya ilgili bir çalışma vardı. Şimdi bunu yeniden başlatıyoruz. Projesi hazır olduğu için 'Matbah-ı Amir'in denetim altına alınması ve Cihannüma'ya diğer binalarla çalışma devam edecek.

Sarayın binasına aslına uygun olarak yeniden yapılacak. Saray ihya edip, fonksiyonlandırıp sosyal tesis, müze, yeme içme mekanları ve çeşitli metacatları kullanılabilecek bir yer haline getireceğiz ve ziyaretçileri görecekiz.

Tabii bu alandaki çalışmalar çok kısa sürede sonuçlanabilecektir bir şey değil. Gereklilikler arasında geçmesi, uygulama aşamasına gelmesi için zamana ihtiyaç var. Uzun emekler gerektiren bir süreç. Ama başlandıktan sonra mutlaka sonuçlandırılacaktır. Zorlukları biliyoruz. Fakat zorluklardan çekinmeden, ümitsizliğe kapılmadan mücadele edeceğiz. Bu çalışmalar sırasında nelerle karşılaşacağımızı biliyoruz ama, netice alınmazsa mutlaka gerekli olduğuna da inanıyoruz □

Edirnekâri Sandıklar

Mehtap Cömert

Sandık: Sanat ansiklopedisinde, elbise, çamasır vb. eşyaya konulan, büyük kutu şeklinde tahtadan, sepetten veya deriden yapılmış kap olarak tanımlanıyor.

Türklerde sandık, evin en önemli eşyalarından biriydi. Bütün çamaşırlar, kumaşlar bohçalara konulmuş olarak sandığa yerleştirilirdi, ayrıca mücevherler, kıymetli ihtiyaç eşyaları (silah, mühimmat) da sandık içinde saklanırdı. Her odada bulunan yükük ve dolaplara ancak her gün kullanılan ve el altında bulunması istenen eşyalar konurdu. Sandıklar ise özel bir odada sıra ile dizilerek saklanırdı, bu odalara sandık odası denirdi.

Sandıklar genellikle serbi, abanoz, ceviz, elma, armut, sedir, gülb sandal ağacı gibi kurt yemeyen ve ısı ile rutubetten çarpmayan ağaçlardan yapıldı. Kırklar ve yünü eşyalar, servi ağacından yapılmış (Sergi ağacının kokusu nedeni ile bu ağaçtan yapılmış sandıklar güve girmezdi) sandıklara konarak uzun yıllar korunurdu.

Yolculuklar için kullanılan sandıklar, hem hafif, hem de yağmura karşı dayanıklı olması için deriden veya deve derisi kaplı olarak ahşaptan yapıldı. Son zamanlarda ise ahşaptan üzeri boyalı tenekelerle kaplanarak uzun ömürlü olması sağlanmıştır. Yolculuklarda taşınırken, baş aşığı konmaması için, kapığı sıkışık olarak yapılanlar tercih edildi. Sadece deriden olanlara hurç, bunların yatac, yorganc gibi

şeyler koymak için deriden yapılmış, bir bohaç gibi açılıp katlanırlarına da mafraz denirdi.

Bazı ahşap sandıkların üzerine boya sürülerek nakışlar yapılır, bazılarını madeni oymalarla tezyin edilirdi. Kadife kaplanıp üzerine kabartma gümüştü, altın veya değerli taşlar mihramları onları da mevcuttu. Genellikle çiçek sandıkları, böyle pahalı malzemelerden yapılır ve çok süslü olurdu. Çiçek sandığı, baba evinden evlenerek ayrılan genç kızı, ailenin geçimini temsil edecek nitelikte nadide eşyaları dolu olarak teslim edilirdi. Bu sandıklara; aleye ait fotoğraf albümleri, amneden veya ninden kalma çenekli, dönem modası mum çenekleri ile süslenmiş giysi başlıkları, üzeri nesahplerinin isimsin baş harfleri işlenerek bezemmiş ham ipekten lavanta torbaları, üzeri eski Türkçe başkolu mıs sabunları, sırma işli hamam takımları, bindallı veya atastan yapılmış bohçalar, namaz örtüleri, geçelikler, binbir çiçek işli secadeler, kehabir tespihler, yüksek ökeli ve ailenin zenginliği ile eş; gümüştü, altın, gümüş veya ipek işleme, tasmalı ahşap hamam takımları, kesilen ilk genç kız saçından bir tutam, hamam gelmiş sürme gibi vazgeçilmez aile yadigarları konurdu. Küçük boyda yapılan mendil sandıklarında ise Türk işi işlemeli kumaş ve erkek mendilleri, yemeniler, yazmalar, namaz örtüleri saklanırdı. Kurban ve Seker bayramlarında mahalle çöçüsünden, ramazan davulcusuna ve çocuklara

mendil hediye etmek, ekonomik duruma ve yakınlık derecesine göre mendilin köşesine altın, gümüş, bakır liralak düğümlemek adettendi. Sandık odalarına sıra ile dizilen, çeşitli ahşaplardan yapılmış, üstleri Edirnekâri nakışlı, sedef veya metal karkmalı sandıklar ve deriden yapılmış hurçlara, yol sandıklarının her biri ayrı bir eşyaya tahsis edilirdi. Örnek olarak çamaşır sandıkları, elbise sandıkları, sünet takımı ve hamam takımı saklanan sandıklar da sayılabilir. Ev halkının her birine ait, ayrı ayrı sandıkları olurdu. Ev halkının en önemli işlerinden biri de bu sandıkları ara sıra açmak, içindeki kumaş ve elbiselerle sandık lekeli olmaması için havalandırmak ve sonra yine bohçalara yerleştirerek büyük bir özenle sandık için düzenlemektir. Mesela çamaşır sandığındaki bohçaların her biri, bir cins çamaşıra ait olurdu, böylece, sandıkların ve içlerindeki bohçaların renk ve şekillerinden aranan şeyi derhal bulmak mümkündü. Bu sandıkların içine güze koku vermek için küçük torbacılar içinde lavanta çiçekleri, misk sabunları vb. konurdu. Oyle düzenli ev hanımları vardı ki aradığı şeyin hangi sandıkta ve hangi bohçada olduğunu ezbere bildi. Önceleri Türk evlerinde duvarlara gamalı dolaplar ve yükükler mevcuttu. Daha sonraları Avrupa etkisi ile yapılan evlerde odalar içinde dolap yapma geleneği kalktı. Eşyalar daha çok sandık odalarında sandıklarla saklandı. Bugünümüş yaşamında ise sandığın yerini, ayna-

lı ve aynasız dolaplar, konsollar, çekmece ve şifonyerler aldı. O eski sandık odaları da tarihe karıştı. Modanın ve zamanın etkilerinden göğüs geziren gözü pek sandıklarımızdan bazıları, birazda insan oğlunun bitip tükenmek bilmeden cabaları ile günümüzde de ulaşabildi...

Edirnekâri: Sözlük karşılığı Edirne işi anlamına gelen Edirnekâri, 17. yy'dan 19. yy'a kadar devam eden bir dönem içinde ortaya çıkan ve daha sonra tüm Anadolu'ya yayılan bölgeden bir ekol olarak kabul edilebilir. Edirnekâri lake işleri, ahşap veya deri üzerine boya ile yapılan süslemelerin kılı ile korundugu bir süsleme üslubudur. Bu süslemeler; stilize edilmiş tek dal, belinden kur-

tozu yardımı ile zemine geçirilerek eser boyamaya hazırlanırdı. Bu işlemin sonra esere göre, renkli kompozisyonu tasarlama ve hazırlama sürecine uygulanırdı. Erken dönemde kök boyalarla, geç dönemde sentetik boyalar yapılan bu nakışlar kurutulduktan sonra, son aşama olarak da eserin üzeri lake veya cilâ denen doğal veya sentetik vernikle kapatılırdı. Edirne'de 18.yy'da yazı kutuları, para çekmeceleri, mücevher ve sarraf kutuları üretilmiş, Anadolu'da ve Avrupada bolca satılmıştır. Bunların içlerinde mürekkep, kağıt, kalemtıraş, makta, yaza takımları, divit, kalem, önlü namlı defterler, önemli vesikalar, türlü hatıra eşyaları, mücevherler ve paraya kadar

Edirne işi anlamına gelen Edirnekâri, 17. yy'dan 19. yy'a kadar devam eden bir dönem içinde ortaya çıkan ve daha sonra tüm Anadolu'ya yayılan bölgeden bir ekoldür...

dele ile bağlı veya vazö içinde çiçek ve meyve motifleridir. Daha çok ocağ çiçek sandıkları, yazı kutuları, para çekmeceleri, kâğıt kanatları, yükük ve dolap kapakları gibi günlük kullanım eşyaları ve dekoratif önemi olan alanlarda uygulanmıştır.

Yapım tekniği: İlk olarak motifün uygulanacağı eser, o malzemenin üstüne tarafından hazırlanırdı. Örneğin; eser yükük, köşe dolabı ya da para çekmecesine işeme marangoz, kitap cildi işe mücellid tarafından hazırlanırdı. Eserin süslemeye yüzeyleri üzerine ahşabın dayanıklılığını sağlamak, düğün bir yüzey oluşturmak için önce macun çekilirdi. Bu macun, kâğıt çökeltisi ile bizen deri benzeri mat bir yüzey oluşturulmuş olurdu. Genellikle her renge yantı bulca torca edildiği ferengi ve siyahırvuluduktan sonra, bu alana uygulanmış işi hazırlanmış desen kalıbı iğne ile delinip, kömür

akla gelebilecek kıymetli her şey saklanırdı. Genellikle kilitli olan bu kutu, çekmece ve küçük sandıklar, geceleri serpi ve mindirler üzerinde mum, şamdan, veya yağ kandillerine altlık vazifesi de görürdü. Çeşitli boyda ve özelliğe olan bu sandıklar, kıymetli eşyaları ve vesikaları, deprem ve su baskını gibi doğal afetlerden, o dönemlerde sık çıkan yangınlardan kurtarmayı ve bunların kolayca taşınmasını sağlıyordu. Kolay taşınabilir olmaları, yükümlü başına kadar saklanmalarını ve yaymalarını sağlamıştır. Antikacılık alanında alınıp satılan ve aranan değerli parçalar olma özelliğinden çok önceden kazanmışlardır.

Edirnekâri sandıklar: Üzeri çiçek demetleri ile süslü boya bezelli ve kilitli çiyiz sandıkları, çok değerli ve unlu olmasına rağmen, günümüz yaşamına girince ve gardiropolar, bu değerli sanat eserlerinin ve sanatçıların hızla yok olmalarına sebep olmuştur. Bir dönem her genç kız, çiyiz ahşap bir sandık içinde saklardı. Bir kadının bohçasını veya sandığını başkasının karıştırması

Tasarım ve uygulaması Mehtap Cömert'e ait Edirnekâri mendil sandığı

saygısızlık sayılırdı, buna kimse cesaret edemezdi. Etiler, görümlerle ya da gelinlere kayıvalıderler arasında hararetil sandık tartışmalarına sıkça rastlanırdı.

Günümüzde hızlı değişen yaşam tarzında yer kalmayan bu değerli sandıkların; kilitlerini anahtar sokunca müzik çaldığını, göz yüzlerine olduğu gibi iç kaplarında da manzara, vazö içinde çiçekler ve yerliken resimlerinin bulunduğunu, Edirne ve civarında yaptığımız araştırmalarda yaşlılardan öğrendiyuz. Çok yakın zamana kadar ahşap üzerine tenekeler kumaşlar üzerine sandıklar çalıkları, dayanıklılığı arttıran sandıklar çok çok yaşlının hala özenle sakladıklarını da tespit ettik. Bazı örneklerde de özel koleksiyoncuları da bu tür müzelerle yerlerini korumaya devam ediyor.

Sonuç: Çiyiz köndü, gelin kızı düğünlerinde sırdaş oldu, umutları taşıdı sandık; ergazek doruklu kırklar oldu; ürkek, serpi ve çamdan oyuldu, deriyile tenekle ile kaplandı; özenle boyandı, Edirnekâr oldu; gizli bölme, çekmece ve ralları ile vesikalar, mücevherler, silahları gizledi; seyahatderiler anıların, yılların, yolcuların tangı oldu. Sandık, hayatımızdaki yerini bizen az, bazen çok ama her zaman korudu ☺

Kaynaklar

Arseven Celal Esad, *Sanat Ansiklopedisi*, İstanbul cilt IV, s:764
Bireşil Nurettin Rüşti, *Eski Eşerler Ansiklopedisi*, İstanbul cilt I, sa:08-110
Türkoglu Sabahattin, "Edirne Mize-Sendikleri Edirnekâri ağız işlemleri" *Türk Etnografya dergisi*, 1967 s:141-147

Ölmez Süley, "Edirne'de Müminî eserlerimizdeki Tabii Çiçek Süslemeleri Hakkında" *Vüskül Dergisi*, 1962 s:115-1178

İvez Feriyyal, "Türk Süsleme Sanatlarında Bir Ekol EDİRNEKÂRİ" *Antik Dekor*, Sa:6 s:97-98

Tanışık Sabiha, "Bohça Deriy Çöçeneyeli" *Antik Dekor* sa:11 s:50-52

ÖZLEM-MEHMET AĞIRGAN Şiirin Misyonerleri

İl Halk Kütüphanesi'nin emekli müdürleri Özlem ve Mehmet Ağırgan, 30 yıl önce kütüphane bünyesinde başlattıkları şiir toplantılarını, 'sairler sölenine dönüştürerek bugün de sürdürüyorlar. Dokuz yıldır 'Ozan Ağacı' adlı şiir dergisinin yayımlayan Ağırgan çiftinin, edebiyat, sanat ve kültürle dolu uğraşları, Edirne'nin entelektüel yaşamına renk katıyor...

Edirne'de yıllarca İl Halk Kütüphanesi'ni yöneten Özlem ve Mehmet Ağırgan, şiir ve edebiyat sevgisiyle tanınıyor. Ağırgan çifti, 1976'da Kültür Bakanlığı'nın, Türkiye'de şiirin yaygınlaştırılması amacıyla kütüphanelere genelle göndermesi üzerine başlattıkları şiir dinletilerini, emekli olmalarının üzerinden yıllar geçmesine rağmen kendi cabalarıyla günümüzde de sürdürüyorlar.

Her ayın son cumartesi

si gününü saat 14.00'de, İl Halk Kütüphanesi'nde toplanan 50 civarında şiir sever, 30 yıllık şiir geleneğini bugün de yaşıyor. Şiir toplantısı, Ağırgan çiftinin dokuz yıldır yayımladıkları Ozan Ağacı dergisinin etkinliği olarak yapılıyor. Toplantıdan, önce seçilen bir edebiyat konusu üzerine sunum ve tartışma yapılıyor, ardından da söz şiir dizelerinin okunur.

Özlem Hanım, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik ve Sosyoloji Bölümü mezunu, Mehmet Bey de aynı üniversitenin Tarih Bölümü'nü bitirmiş. Özlem Hanım Edirneli tanınmış bir ailenin kızı. Dedesi 'Yeni Zengin Ahmet Efendi' olarak tanınan bir terzi imiş. Mehmet Bey ise Hatay'da doğmuş. Özlem ve Mehmet Ağırgan çiftinin birliktelikleri Fatih İl Halk Kütüphanesi'nde başlamış.

1968 yılında Edirne'ye yerleşen çiftin 40 yıllık yaşamını kitaplar ve kütüphanelere adanmış. Özlem Hanım, Selimiye Kütüphanesi'ndeki staj dönemini ardından Edirne İl Halk Kütüphanesi'ne müdür yardımcısı olarak atanmış, 7 yıl müdür yardımcılığı, 14 yıl müdürlük ve 2 yıl da Kültür Müdürlüğü'nde müdür yardımcılığı görevinde bulunduktan sonra emekli olmuş.

'Kütüphanede okuyucu kuyruğu oluyordu'

Özlem Ağırgan 1990 yılında kütüphane müdürlüğü görevini eşi Mehmet Bey'e devretmiş. Özlem Hanım ve Mehmet Bey, görev yaptıkları yıllarda kütüphanenin çok yoğun olduğunu, okuyucuların kapıda kuyruk oluşturduğunu söylüyorlar.

Kütüphanenin o günkü durumunu, "O yıllarda okuyucu çoktu, kütüphane Edirne'nin entelektüel düzeyine önemli katkı yaptı. Üniversitenin yeni açıldığı dönemde, İl Halk Kütüphanesi düzenlediği etkinlikler, paneller ve konferanslarla üniversite ile halk arasında köprü görevi görüyorduk" diye anlatıyorlar.

İl Halk Kütüphanesi'nde her hafta bir konferans, bir de şiir dinletisinin yapıldığı o dönemde, öğrenciler arasında yarışmalar, dinletiler de düzenleniyormuş. Halka açık olan bu toplantılara valiler de katılıyormuş. Yahya Kemal hayranı olan Vali Enver Hızlan çok güzel şiir okurmuş. Vali Ünal Erkan ise hiçbir şiir dinletisini kaçırmazmış.

Günümüzde, teknolojinin kütüphaneciliğe de etkilediğine dikkat çeken Ağırganlar, bilgisayar ve internet sayesinde okurun bilgiye ve kitaba daha kolay ulaştığını, kütüphanelerde hizmet biçiminin değişerek geliştiğini, fakat okuyucunun azaldığını söylüyorlar.

Bitmeyen şiir sevgisi

Şiir sevgisini Edirne Lisesi'nde, Trakya'nın unlu şairi Ulug Turanlıoğlu'ndan aldığı söyleyen Özlem Ağırgan, "Şiiri seviyorduk, gençlik yıllarımızda şiir yazıyorduk, fakat kütüphanedeki şiir toplantıları, şiirle aramızda uzun soluklu kopmaz bir bağ kurulmasına yol açtı. 'Ozan Ağacı Şiir Grubu'nun çıkış noktası bu toplantılardı. Emekli olduktan sonra da şiir sevmeye ve heyecanı devam etti, dinletileri sürdürdük" diye anlatıyor şiir serüvenini...

Şiir grubu, zaman içinde ayrı-

Mehmet ve Özlem Ağırgan

lanlar ve yeni katılanlarla yoluna devam ediyor. 1999 yılında bir de süreli yayın çıkarmaya başlıyorlar. Ozan Ağacı adını verdikleri dergi etrafında toplanan şiir severler, her ay düzenli olarak toplanıyor ve şiir okuyorlar.

Şiir grubunun çalışmaları, zamanla çeşitli etkinliklerle kent dışına da taşınmaya başlıyor. Trakya'da belediyelerin düzenlediği çeşitli festivallere katılarak şiir dinletileri yapılıyor. Ağırgan çifti, artık yılda bir kez, Hıdırellez'de, bilgeşel bir şiir etkinliği düzenleyerek, Trakya'daki şairleri bir araya getiriyorlar.

Ağırganlar, Trakya'nın şairlerle birlikte daha uzak kentlere de gidiyorlar. Bursa, Ganaçkale, İstanbul, Gökeada, Kutahya gibi kentlerdeki çeşitli festival ve etkinliklere katılarak, şiirini insanları birleştiren etkinliklerin yanı sıra, edebiyat misyonerleri gibi çalışıyorlar... Şairlerin eşleriyle birlikte katıldığı bu gezilerde,

şiir etrafındaki sevgi halesi de giderik yayılıyor.

Edebiyatta iddialı değil

Ağırgan çifti, yıllardır şiir yazıyor. Şiirleri çeşitli çevre yayınlarda bulunmadığını ifade eden çifti, insanı doğa ve sevgi temalı şiirlerin hobi olarak yazdıklarını da getiriyor. Özlem Hanım, şiirlerinin bir kısmını, Aralâ Yürüğüni Sevgiye', Mehmet Ağırgan ise hece vezniyle yazdığı şiirlerini 'Sevginin Rengi' adıyla kitaplaştırmışlar.

Özlem Ağırgan, 2004 yılında 'Dünden Bugüne Edirne İsmiler Sözlüğü' adlı bir de kitap yayımladı. Tarih boyunca Edirne'de çeşitli görevlerde bulunmuş, tanınmış isimleri bir araya getirdiği kitabını, aslında bir görev nedeniyle hazırladığını söylüyor. Trakya Üniversitesi bünyesinde, Ratıp Kazançığı'nın öncülüğünde hazırlanan Edirne

Ansiklopedisi'nin çalışmaları sırasında, bunun kendisine verilmiş bir görev olduğunu belirtiyor Özlem Hanım. Kendisiyle birlikte bazılarını da üstlendikleri görevi tamamladıklarını ama; Edirne Ansiklopedisi'nin hayata geçirilemediğini kaydediyor. Özlem Hanım, 'büyük bir proje içinde küçük bir damla' olarak nitelediği çalışmasını, 25 yıl boyunca sürdürmüş ve kendi olanaklarıyla kitaplaştırmış.

'Ozan Ağacı'nın öyküsü

1999 yılında, Necdet Tezcan adlı arkadaşlarının önerisi üzerine yayına başladıkları Ozan Ağacı dergisinin esin kaynağı, aslında Kırklareli'nin İnce Belde'sindeki 400 yıllık mese ağacı... Derginin logosu da bu mese ağacı. Ağırganların girişimiyle, önceleri bu mese ağacının altında yılda bir kez toplanarak şiir dinletisi düzenleyen şiir severler; 2001 yılında Kültür Bakanlığı'na başvurarak 400 yıllık mese ağacına 'Anıt ağacı' plaketi taktırdılar. 5 yıl boyunca süren bu etkinlik, belediyenin mesafeli tutumunu yüzünden artık o ağacın altında değil, Hıdırellez'de, Kapıkule yolundaki bir bahçede yapılıyor.

Ağırgan çifti, şiirin dışından tüm zamanlarını Edirne'nin sosyal ve kültürel çalışmalarına ayırmış. Edirne Yerel Tarih Grubu'nda görev üstlenen Özlem ve Mehmet Ağırgan, Kent Konseyi ve Sanatçılar Derneği'nin de etkin birer üyesi.

Tüm yaşamlarını ve birlikteliklerini sanatla, edebiyatla, kültürle bitirenlerin Ağırgan çiftine sormadan edemiyoruz: Hiç anlaşılmadıkları bir konu yok mu, evde hiç kavgaya çıkmıyor mu?

Mehmet Bey itiraz ediyor: "Çocuklarımız soran olduğunda Özlem çocuklarını tarafını tutuyor, kavgaya ediyoruz..." □

Söyleşi: Zeki Kar

Şiir grubu 'Ozan Ağacı'nın altında

COĞRAFYALARI BİRBİRİNE BAĞLAYAN KÖPRÜ

Cisr-i Ergene

Türklerin Rumeli topraklarına geçip, fütuhhat'ı gerçekleştirken izledikleri yol, Gelibolu-Edirne yoluydu. Ancak, Akıncıların önünde Çanak kale Boğazı'ndan daha büyük zorluk çıkararak başka bir engel vardı: Ergene Nehri... 'Hayırlar Babası' diye anılan Padişah II. Murat, ırmağın Uzunköprü kesiminde, payitahta giden yolların kavşağında ki bu stratejik geçit yerine, dünyanın en uzun köprüsünü inşa ettirdi...

Yazı: Zeki Kar
Fotoğraf: Enver Şengül

Uzunköprü, II. Murat tarafından Ergene şehri adıyla kurulan kasabaya adını veren, adını verdiği şehri adeta himayesine alan bir tarihi yapı. Edirne'nin taş köprüleri arasında uzunluğuyla, diğerlerinden ayrılan Uzunköprü, Balkanlar'la Anadolu arasındaki bu kritik geçit yerine hayat veren bir bağ olmuştur. 1390 metre uzunluğundaki bu taş köprü, beş yüz yıldan fazladır bölgede askeri ve ekonomik açıdan büyük bir rol oynamıştır.

"Söylendiğine göre Ergene Köprüsü'nün bulunduğu yer, vaktiyle Cengistan imiş ve çoğu bucağı bataak, ormanlık yerlere ise haramilere sığınak olarmış. Bu ormanlıkta gözlenen yol kesiciler, nice günahsızları öldürerek, yok yere tepelermiş. Hiçbir gün geçmemiş ki bu korkulu ve tehlikeli yerde bir nice cersiz, zulüm kılıcıyla doğramamış ve varlıkları parçalanmamış olsun", Hoca Sadettin, "Tacı'ü Tevarih" adlı eserinde bu geçit yerinin köprü yapılmadan önceki durumunu bu sözlerle kaleme almış. Latif Bağman'ın aktardığına göre, Hoca Sadettin, "Padişah, cana kıyım yollarından keder dikenlerini kaldırmak üzere ve pek çok paralar sarf ederek, önce bölgeyi temizletti. Orasını konaklanacak düzenli bir yer haline getirdi. Yüz yetmiş dört yüksek kemer üzerine uzatılmış eşsiz bir köprü yaptırdı ki cihana örnek oldu" diye anlatır köprüünün yapıldığını...

Uzunköprü'nün
kiilit taşlarının
birindeki süsleme
motifi (çizim)

Sultan II. Murat'ın, Anadolu'daki isyanları bastırdıktan sonra, başkent Edirne'ye geldiği 1427 yılında, Ergene üzerine bir köprü yapılması buyruğunu verdiğini de aynı kitapta öğreniyoruz. Uzunköprü'nün yapıldığı yer, askeri ve ekonomik açıdan stratejik bir öneme sahip. Fetret döneminin ardından Osmanlı'nın Anadolu'da ve Balkanlar'da fetihleri ve genişlemesi sürmektedir. Edirne, Osmanlı ordularının Batı'ya akınlarının merkezidir. İstanbul, henüz Bizans toprağı olduğundan, Osmanlı'nın Rumeli ve Anadolu topraklarını birbirine bağlayan tek geçit yeri Çanak kale Boğazı'dır.

Ancak, Çanak kale Boğazı kolayca geçilebildiği halde, özellikle ilkbahar aylarında Ergene'nin taşması sonucu, Uzunköprü kesimini geçmek son derece güçtür. Köprü'nün yapılmasıyla bu kesim, ortaların ve ticaret kervanlarının güvenle geçebileceği bir yer haline gelir.

1427'de yapımına başlanan Ergene Köprüsü'nün inşaatı 16 yıl sürer ve 1443'te tamamlanır. Latif Bağman'ın Uzunköprü kitabında, Edirne tarihi Ruhu Çelebi'nin köprüünün yapımına ilişkin şu notu düştüğünü aktarır: "Sene 831 (1427) Sultan Murat Yeni Camii'nin (Üçşerefeli) bün-yadın kendî eyleyle urub Mimar Müslühhiddine ismarlayıp ve Ergene Köprüsü'nü ol mimara ismarladı. Birisine Usta Şahabettin ve birisine de Usta Mehmet bün-yad urup başlandı."

Tarihi belgelerden, Üsküp Sancak Beyi İshak Bey'in yapımına nezaret ettiğini öğrendiğimiz Ergene Köprüsü'nün bütçesi de Sırbistan'daki Kratova gümüş madenlerinin elde edilen gelirle sağlanır.

Köprü'nün, belediye parkındaki çeşmede bulunan eski yazıya yazılan mermer kitabesinde, "Sultan Mehmet'in oğlu Sultan Murat bu sağlam köprü'nün yapılmasını buyurdu. Köprü'nün yapımı Hicri 847 (1443) yılında bitti. Tanrı ikisinin de günahlarını bağışlasın" yazmaktadır. Aynı kitabe geçmiş yıllarda, günümüz Türkçesiyle hazırlanarak, çeşmenin diğer bir yüzüne monte edilmiştir.

En uzun köprü

Latif Bağman, köprü'nün ilk gözünün bulunduğu nokta ile son gözünün bittiği nokta arasındaki uzunluğun 1238 metre 55 cm olduğunu aktarıyor. 174 kemeri Ergene Köprüsü, yapıldığı dönemde dünyanın en uzun köprüsü ünvanını taşıyor. Kanaatlarının uzatılmasıyla 1390 metre uzunluğuna ulaşmış olan köprü, günümüzde de dünyanın sayılı tarihi köprüleri

arasında yer almaktadır. Köprü'nün taşları, çevredeki taş ocaklarından getirilmiştir. Kesme taşın inşa edilen Ergene Köprüsü'nde devrin insaat tekniğine uygun olarak Horasan harcı kullanılır. Özgün ölçülerinde genişliği 5,24 metre olan köprü, karayolları tarafından 1964 yılında yapılan onarım çalışmalarında yanlara doğru 1,42 metre genişletilmiştir.

Kitabesinde köprü'nün 174 kemeri olduğu yazılır ancak, günümüzde 172 gözü vardır. İki kemerin toprak altında kaldığı dile getirilmekte birlikte, geçmiş dönemlerde yapılan onarımların bu taşkınlarına önlem olarak gözlerin genişletilmesiyle iki gözün ortadan kaldırıldığı da ifade edilmektedir. Kemerlerin bir kısmı yuvarlak, bir kısmı ise sivri olarak inşa edilmiştir.

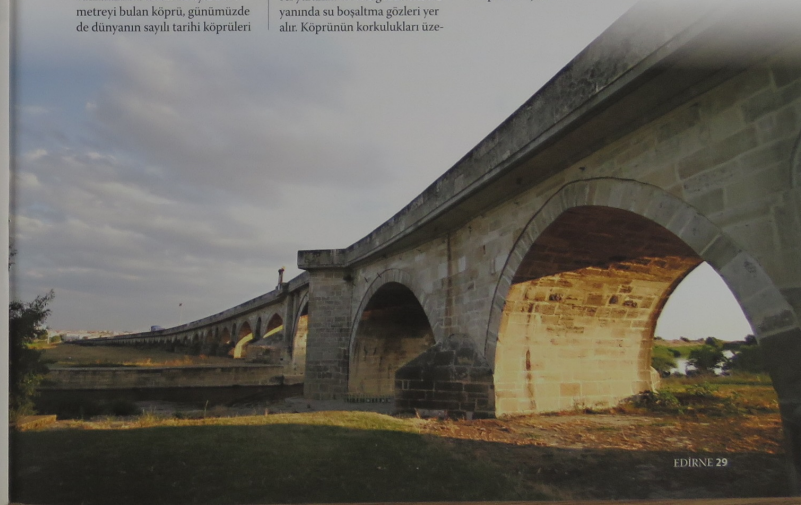
Ergene Köprüsü'nde bir tarihi köşki ile iki balkon bulunur. Ana kemerin üzerindeki köprü köşkünde bulunan Sultan Mahmut'un onarım kitabesi, Yunani işgalinde kazınarak sökülmüştür. Köprüde, sel yarıları ile ana gözün her iki yanından su boşaltma gözleri yer alır. Köprü'nün korkulukları üye-

rindeki yuvarlak taşlar ise, halk arasındaki inanca göre, 16 yıl süren inşaat sırasında ölen işçilerin insanı buraya konmudur...

Osmanlı'nın büyüklüğünün simgesi

Yabancı elçilerin, köprü'nün ihtişamını Osmanlı Devleti'nin büyüklüğüyle özdeşleştirdikleri dair hikâyeler de anlatılır. Evliya Çelebi de Seyahatname'sinde, "Se-yahatimiz sırasında nice saçılacak anlaşılmasız eserler gördük, ama bu Ergene Köprüsü kadar geniş, uzun, sağlam ve kavi bir yapıyla karşılaşılmadık" diyerek Uzunköprü'yü övmektedir.

Ergene Köprüsü'nün mimarı özellikleri arasında köprü kemerlerinin kiilit taşları üzerindeki işlemler one çıkarmaktadır. Anadolu Selçuklu dönemine ait motiflerin kullanıldığı bu taş işlemlerde, hayvan, bitki ve geometrik desenler yer almaktadır. Ancak bu işlemlerin bir kısmı, köprü'nün üzerinden geçirilen su borusu tarafından tahrip edilmiştir □

Edirne Governorship presented Edirne in Greece

Within the scope of Tourism's Mutual Improvement Project of Border Governors Cross Border Cooperation Network formed with participation of 6 from Greece, 4 from Bulgaria and Edirne from Turkey totally 11 cities' governorships, presentation works were carried out by opening fair stands in Greece.

In tourism project where 11 cities opened stands and carried out presentation activities, initially on 5-6 September, presentation work was implemented in Greece's Orestiada (Kümüçliligi) and Komotini (Gümülcine) cities.

At presentation events carried out in Kavala on 12 September, in Xhanti (Iskeçe) on 13 September, in Drama on 19 September and in Serres (Serez) on 20 September, stands were set up in cities' squares at evening hours.

In Drama and Serez legs which were the final stages of events series where 11 cities carried out presentation activities, Iskeçe Governor Pavlidis, Euros Governor Ntambouridis and together with member cities' deputy governors, Edirne Deputy Governor Ali Deniz Sürmen participated.

Kırkpınar received award in France

Kırkpınar which was Turkey's number one in European Distinguished Destinations (EDEN) Project received its award at a ceremony arranged in France's Bordeaux city.

For the competition arranged by European commission under the name "Tourism and Nonconcrete Cultural Heritage", Edirne Municipality participating with Historical Kırkpınar Greased Wrestling received first place in Turkey.

Deputy Mayor Namık Kemal Döleken received the award on behalf of Edirne Municipality from European Commission Vice Chairman Günter Verheugen. At European Tourism Forum events arranged in France on 17-19 September, together with representatives of 20 countries, Deputy Mayor Döleken from Edirne, Kırkpınar Master Seyfettin Selim, head wrestlers Recep Kara, Osman Ayınar and municipality EU relations in charge Mesude Şenol participated.

Restored Bulgarian Church opened

Saint Constantine and Elena Church in Edirne was opened with participation of Bulgaria Prime Minister Sergey Stanshev and Culture and Tourism Minister Ertuğrul Günay.

The church (restored by Bulgarian government) was opened with a ceremony held on 14 September Sunday. In the ceremony which Bulgaria Prime Minister Sergey Stanshev attended, Culture and Tourism Minister Ertuğrul Günay was host.

Bulgarian Prime Minister who participated at religious service and blessing ceremony, planted sapling in church's garden with Minister Günay and Governor Büyük after the ceremony. Prime Minister Stanshev, expressing that church's opening is symbol of good neighbor relations, said "We are witness to region with rich history. Most of the times tragic events were witnessed. But history is an opportunity to look forward in a better way. I am happy that today relations between Bulgaria and Turkish Republic are founded on peace and good neighbor relations".

Minister Ertuğrul Günay said, "Edirne is a beautiful city sheltering many important places of worship of various faiths. We intend to lift off all this history and places of worship of all religions. The age we live in is an age which different faiths are respected and everybody may live their own faith freely. Today the world is founded on respect for those who are different and for everybody to state himself freely".

Prime Minister Stanshev, after opening ceremony, visited Sveti Georgi Church in Kiyik district and Selimiye Mosque with Minister Günay and Governor Büyük.

Trakya Home Made Food Contest

Local flavors competed at Trakya Home Made Food Contest arranged in 647th Kırkpınar Greased Westlings and Cultural Events Week. In competition which 17th was held this year by City Culture and Tourism Directorate in Rüstempaşa Kervansarı, 28 desserts, 19 meat, 24 pastry totally 71 meals competed.

In Trakya Home Made Food Competition which jury members found it difficult to make selection, for desserts category, Nazan Kırıcı was awarded first prize with her "kaygana" dessert, Burcu Mercandan second prize with her "duğun" dessert, Şengül Almadi third prize with her "paşa" dessert.

For pastry works, jury awarded Çiçek Tosun first prize with her stuffed zucchini, Gonül Çalık second place with her leek pastry, Fatma Özdoğan third prize with "göme kebabı".

For meat meals, Safiye Keke won first place with her Rumele kebab, Kıymet Güzler second and third place with leaf kebab and "zıva" meal.

Painters met in Edirne

Host for TÜRSKOY Parties 11. Meeting was culture and tourism center, Edirne, Türkish Culture and Craftsman Joint Management (TÜRSKOY) brings together every year as tradition, painters from Turki Republics and Balkan countries. Cultural exchange is improved with paintings made at painters meeting.

To the meeting in Edirne, as well as Turki Republics, painters from Bulgaria, Greece, Albania, Kosovo, Bosnia-Herzegovina and Montenegro attended. 19 painters, through this event lasting 15 days, used Deveçhan Culture Center as workshop.

Türksöy General Manager Firat Purtaş said, "We aim to strengthen our brotherhood, friendship, kinship in our cultural geography by getting art people, poets, historians, scientists together". He also stated that artworks produced shall contribute to presentation of Edirne's historical heritage, cultural structure.

Paintings made by painters and depicting Edirne and their own countries exhibited in reception held on 21 August.

Öztürkler
golddaki eviniz...

Öztürkler petrol

fullforce 97	3.13
kursunoz 95	3.08
super	3.05
otoseal	2.50
ultra eurodiesel	2.64
otogaz	1.78

80. Yıl Cumhuriyet Lisesi Karşısı
ÖPET Akaryakıt İstasyonu
Ayşekadın / EDİRNE
İlet: (0284) 225 11 83 fax: (0284) 212 00 29
edirne@ozturklerpetrol.com.tr
www.ozturklerpetrol.com.tr

Edirne Saat Kulesi'nin Yıkılması

Dikdörtgen biçiminde bir kale olan Edirne Kalesi, Roma imparatoru Hadrianus MS (117-138) zamanında inşa ettirilmiştir. Roma castrum planına sahip olan bu kalenin dört köşesinde dört büyük burç bulunuyordu. Burçların arasında ise daha küçük dört köşeli 12 kule ile 9 kapı vardı. Surların önünde de bir hendek bulunuyordu.

Edirne kalesi 19. yüzyılın ortalarına kadar korunmasına karşın, 1860'lardan sonra, yıkılmaya başlanmış, taşları okul, hastane, kırsal gibi binaların yapımında kullanılmış.

Bugün Makedonya Kulesi dışında, duvar kalıntılarından başka

eser kalmamıştır. Ahmed Badî'nin yazdığına göre, 1884/85 yılında, Edirne Valisi olan Erzincanlı Hacı İzzet Paşa'nın ikinci valiliği sırasında, Belediye gelirlerinden 400 lira harcanarak bir saat kulesi yapılmış.

Burcu üst katındaki demir parmaklıktan sonra, 4 katlı ahsap ve pencereci olarak inşa edilen saat kulesinin en üst katında saat köşkü bulunuyordu.

1894 yılında ahsap saat kulesi yıkılarak yerine üç katlı kağıt bir saat kulesi yapıldı. Saat köşkünün dört cephesine de birer saat yerleştirildi.

Neoklasik üslupta inşa edilen saat kulesi, bir Roma burcu üzerinde yükselen ve Semavi Eyice'ye göre, Osmanlı ülkesindeki saat kuleleri arasında mimari bakımdan en güzel olanlardan biriydi.

Edirne saat kulesi, 18 Haziran 1953'te meydana gelen depremde çatladığı için, yıkılma tehlikesi nedeniyle Belediye Başkanı Sebattin Parsöy tarafından 6 Temmuz 1953'te yıkıldı. Kulenin saat köşküyle birlikte, iki katı yıkılmış en alt katı kalmıştı.

Yazı ve Fotoğraflar: Oral Onur

Yıkım kararı, Anıtlar Kurulu'nun onayından geçmesi gerekirken, İTÜ'den Prof. Dr. Gündüz Özdeş'in Belediyeye verdiği rapor üzerine saat kulesinin yıkımı gerçekleştirilmiştir □

- 1-1884'te yapılan ahsap saat kulesi
- 2-1894'te ahsap kule yıkılarak yerine yapılan kağıt kule
- 3- Saat kulesinde bir tören
- 4-1953'te kulenin dinamitle yıkılması

Biryağ ile yapılan kızartma hafif olur, yağı tavada kalır.

Biryağ®

Türkiye'nin
bir numaralı
ayçiçeği
üreticisinden.

